

Husmenn og leilendinger på egen grunn

Da jeg vokste opp på 1960 - tallet i Tamokdalen hadde folket her et rimelig fritt og godt liv. Folke drev gårdsbruk, skogsdrift, jakt, fiske eller reiste til Svalbard eller på anleggsarbeid. Driften av gårdene og skogen gikk enkelt og greitt for seg.

Som attåtning drev folket i dalene fra de bosatte seg her på 1800 tallet; blant annet rypefangst om vinteren og fiske etter røye sommerstid; «innover fjellene», som vi sier her i dalene.

Det offentlige grep egentlig lite inn og stolte mye på folks kunnskaper og vurderingsevne, og forstod at folk måtte gies mulighet for verdiskaping for å overleve i dette karrige landet. Folk visste også å ta vare på naturen rundt uten en masse forskrifter og direktiver.

Teknologien gikk fremover og traktor ble etter vanlig på gårdene, og etterhvert også snøscooteren. Hjelpemidler som gjorde livet lettere og enklere for folk i dalene her i indre Troms.

Plutselig ble det mulig en vinterdag å kjøre inn til en gamle inn i en fjelldal eller inne på fjellet og derfra til et av mange fiskevann for søndagsmiddagen. Det var både litt matauk og ettertraktet fritid for folket på bygda her som ikke var innen rekkevidde tidligere.

Så kom 1970 årene med universitet i Tromsø med sitt etterhvert sterke akademiske miljø, et voksende Troms Turlag som også ble interessehavere i fjellheimen her i nord sammen Fylkesmann og senere Sametinget.

Troms Turlag bygger nå det ene «palasset» etter det andre både i naturparken og området ellers. Transport av materialer og forsyninger som gass, ved osv. skjer med motorisert transport som folk ellers ikke kan benyttet seg av i naturparken, men velsignet av det samme byråkratiet som ellers synes å være totalt i mot motorisert ferdsel for almuen for øvrig.

Folk med hytte som ikke ligger ved bilvei eller ved en brøytet traktorvei må gå en ydmykende kanossagang for å knegå seg en dispensasjon for å kunne bruke snøscooter der det ellers i året går en bilvei.

Et videre eksempel et Skaret mellom Tamokdalen og Fjellfroskvatnet. Her var det meningen at det skulle etableres en scooterløype etter vei/sti tamokdalingene alltid har brukt gjennom Skaret til Fjellfroskvatnet. Det var også folk som hadde dispensasjon for å bruke scooter der. Så kom Fylkesmannen med forslag til skogsvern der til store protester fra folk og kommune. Protester som ble oversett og verneplan ble gjennomført med unntak for militært bruk. I dag suser det militære kjøretøy som bandvogner og scootere i hytt og pine. Det kjøres ned skog og hugges rager over en lav sko etter det jeg erfarer til spott og spe for dalens befolkning som bare ville kjøre langs en vei de alltid har brukt.

Hårreisende; spør du meg!

Da Gro Harlem Brundtland ble miljøvernminister i 1975 kom etterhvert snøscooterforbudet som hun var med og innførte med et pennestrøk.

Plutselig var vi som hadde kjørt snøskutere gjort til miljøkriminelle uten at jeg den dag i dag ikke kan fatte og begripe hvorfor samtidig folket på Sørlandet og i Oslofjorden pleier sin dyrebare fritid i sine lystbåter der.

I jakten på kriminelle snøskuterkjørere har det offentlige vært særs ivrige med både helikopter og snøskutere med rause ressurser utstyrt med fullmakt til sviende bøter som langt overgår det gjengene i Oslo får for overfall og bilbranner.

Like uforståelig er det at vannskutere ble tillatt over hele landet enkelt og greitt etter påtrykk fra miljøet rundt sørlandskysten og Oslofjorden, til og med «skipperdrammen på 0,8 promille» beholdt de.

Ulike foreninger og lag har forsøkt å etablere løyper folk kan kjøre etter på en lovlig måte. Etter snart 50 års kamp er det opprettet et fåtall løyper der alle scootere skal klumpes i hop og løyper gjort så lite praktiske at det ikke på noen måte virker imøtekomende.

En kan spørre seg hvorfor det er slik. Men det som går igjen er at hvor mye politikerne enn vil forenkle og liberalisere scooterkjøringen så stopper det opp i byråkratiet, særlig hos Fylkesmannen og direktoratet for miljøvern som har laget forskrifter som langt på vei slår ihjel viljen og vedtakene til politikerne.

Virker som det er et nett av «grå eminenser» som har en enorm makt til å trenere og obstruere en politikk for motorisert ferdsel i utmark slik vi kan se det tilrettelagt for folket i Sverige og Finland.

Hva er forskjellen på folkelivet i nord i Norge fra nord i Sverige og Finland må jeg spørre? Det er nok mer enn hva «de ti vise» i vår forvaltning hverken kan eller vil svare på!

Et annet eksempel her i Tamokdalen der nå har tatt snart 5-6 år å etablere en forbindelsesløype på 1200 meter fra Finndalen til Dopparen. Alt syntes visstnok klart i fjor sommer, men plutselig kom det et brev fra Sametinget de de påberopte seg befaringsfor eventuelle kulturminner. Brevet ble slik jeg har oppfattet det liggende å mugne i skjul for politikerne til over jul før det ble kjent av for meg totalt uforståelige grunner.

Da har brevet ligget så lenge at befaringsfor da det var mulig ikke lot seg gjøre, og det som kunne vært et vedtak om løype ble til en budsjettsak for å kunne betale Sametinget krever 90 000 norske kroner for så å lete etter noe som ligger minst en meter under snøen det kjøres på. Må jo lure på hva Sametinget holder på med. Det er snart ikke mulig å stikke en spade i jorden uten at Sametinget skal ha et ord med i laget.

Håpet dette året var at løypen som etter mange års kamp skulle forbinde løypen fra Målselv skulle komme i orden i år, men det ser nå ut til at byråkratiets grå eminenser ytterligere har trenert saken med minst et år.

Et annet eksempel på at byråkratiet jobber mot motorisert ferdsel som politikerne forsøker å legge til rette for er adgangen til dispensasjon med bakgrunn i redusert evne til å gå på ski og i stedet benytte seg av snøscooter.

Jeg har selv sendt søknad til både Målselv og Balsfjord kommune, en øvelse som ikke kjennes særlig bra for selvfølelsen når det føles som en må gå ned på sine bare knær for en slik dispensasjon.

Vet om personer her i Balsfjord som sendte sine søknader inn tidlig i fjor høst fordi de av erfaring vet at byråkratiet i kommunen bruker svært lang tid på slike søknader. Pr. dags dato har de ikke

mottatt svar. Da må en stille spørsmål om hvem de som jobber i byråkratiet er der for når folk opplever til de grader å bli neglisjert.

Et svar kan vel være at de har ikke ressurser eller stor arbeidsmengde er deres privilegium å kunne si.

Det er prokuratorernes knep det vil jeg si, og de kan være mange om jeg eller andre berørte blir spurt. «Det sitter i veggene» er et mye brukt begrep som også kommer til uttrykk her.

Bardu kommune har de siste år vist at det finnes en vei, men den har vært brolagt med torner, en vei som de færreste klarer gå, så all honnør til Bardu og ordfører Toralf Heimdal for å være veiviser her!

Vi som bor her i dalene og på bygda føler oss regelrett overkjørt og holdt nede av Sametinget, et vanskelig byråkrati og en forvaltning som virker gjøre sitt ytterste for at alt som tidligere var normal og lovlig aktivitet på landsbygda i dag er forbudt og kriminalisert.

Husmenn og leilendinger på egen grunn

DEL 2

TORBJØRN FAGERMO, Tamokdalen

Oppdatert: onsdag 16. september 2020 kl. 01:06

Artikkelen er mer enn to år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

For 50-60 år siden krydde det av folk, traktorer, vilt og bufe i fjellene og skogene i indre Troms uten at naturen tok skade av det eller satte ødeleggende spor. Utviklingen gjorde også at folk kom seg avgårde både til fots og med traktor for å høste bær og fisk som lå langt unna, slik flere innslag i Nye Troms har vist.

Dalingene med flere tok i bruk snøscooter og traktorer for å komme seg til fjells. Til området rundt Store-Rosta dro det folk både fra Storfjorden, Signaldalen, Balsfjorden, Tamokdalen og Rostadalen osv. for å fiske og plukke bær, bær som i dag bare står og råtner. Dette er historier vi finner igjen over det ganske land. Langs vår langstrakt kyst kan vi finne parallelle historier.

Dette ga viktig og kjærkommen attåtning til slunkne husholdninger rundt om i dalene og bygdene. Det ble høstet med varsomhet og måtehold slik de hadde lært av generasjoner før de. Det som med fint ord kalles erfaringsbasert kunnskap. Ikke minst var det også avbrekk fra slitsomme hverdager som gav gnist for en ny vinter som skulle komme. Slik var dette en del av livberginga og lyspunktene i en hverdag der det mange ganger ikke var enkelt å få endene til å møtes.

I dag er sjølberginga historie. Det meste som høstes og produseres her til lands i dag er både for dyrt og lite til å nytte seg av i forhold til land som kan konkurrere med arbeidsvilkår som var vanlig først på 1900-tallet her i Norge. Men nytten, gleden og interessen for dette finnes fremdeles. I tidsskillet

rundt 1970 synes forvaltningsregimet å forflytte seg fra bygdene til statlig forvaltning i byene godt hjulpet av særinteresser som Den Norske Turistforening. Nasjonalparken i Dividalen kommer og legger svært store restriksjoner på bruken av områdene til bygdefolkets fortvilelse uten at det ble tatt akt på. Der kommunene selv styrte med skog og jordbruk som til da hadde brødfødd byene ble det statlige detaljstyringen omfattende og inngripende, for nær sagt å si overgripende.

Plutselig når landet så til å få en oljenæring som kunne forsørge samfunnet ble landsbygda med skogbruk og jordbruk mindre viktig. Gammene som folk hadde bygd til fjells forfalt, og vedlikeholdet så vanskeliggjort at det bare er tuftene igjen i dag. Såkalt erfaringsbasert forvaltning ble erstattet med det nye, kunnskapsbasert forvaltning, og de akademiske og statlige forvaltningsorganene hadde fått seg en lekegrind på bygdene der det vernes og detaljstyres med hard hand. Statsforvaltningen overtok et veldrevet landskap og fjellheim, og og kan nå være stolt av å skapt det som må betegnes som reservat for rovdyr og turgåere der de sammen med turistforeningen dominerer fjellheimen vår.

Med lov og tvang fravristes folk sine retter som gjorde livet lystbetont, skapte identitet, tilhørighet og bolyst. Dette rokker ved vår grunnleggende identitet for oss som bor ute i periferien i vårt langstrakte land, med aner fra Finland, Nord-Sverige og i fra dalene Sør-Norge. De sedvaner, rettigheter og tradisjoner som bureisere hadde med seg og utviklet har vært bærende for vår identitet. En identitet som forvitrer bit for bit etterhvert som forvaltningsapparatet fjerner det som vi tidligere så på som selvfølgelig, normalt og ikke minst naturlig og lovlig. Dette oppleves som krenkende og demotiverende når folk gang på gang opplever å bli overkjørt i spørsmål har og har hatt med vår levemåte og landskap å gjøre.

Det sitter dypt i vår personlighet uten at vi alle er oppmerksom på det, og må gjøre valg som tvinges på oss for å fortsatt kunne eksistere her. For hver gang settes det arr i vår felles hukommelse som vokser når vi overkjøres under hensynet til et fellesskap som for oss er ikkeeksiterende og fremmed. Det både oppfattes og føles illojalt i forhold til tiden da by og land gikk hand i hand. Nå er det kjøttvekta fra der folk flest bor som rår. Dette blir et underskudd på demokrati som på sikt er destruktivt for vår samfunnsmodell. Vi på bygdene trenger også anerkjennelse for hvem vi er gjennom konkrete tiltak og politikk.

Derfor må vi må få tilbake bygdene våre på premisser vi også har vært med på å utforme. Forvaltningen som fylkesmannen er en del av synes å benytte seg benytte seg av krisemaksimering i det meste de foretar seg for å få kontroll over bygdene til det såkalte beste for fellesskapet. Senterparti-ordføreren i Målselv sier til meg i et Facebook-innlegg at det ikke er noen menneskerett å kjøre inn til et fiskevann mot Stor-Rosta. Nei, det stemmer, herr ordfører; vi har hevd lik samene med sine snøskutere og atv-er på bruken av fjellområdene her i tråd med tids og alders bruk. En rett som politikerne og statsbyråkratene med noen pennestrøk har tatt fra oss bygdefolk!

Jeg vil så gjerne tro at kunnskapsbaserte beslutningsmodeller og -prosesser er objektive og uten ytre påvirkning. Straks en teori er puttet inn i en beslutningsmodell med merkelappen «kunnskapsbasert» underskrevet med en doktorgrad er det en vedtatt sannhet. Det kan man gjerne ønske å tro, og ideelt sett er jo det politikerne i større og større grad bekymringsløst lener seg på i

sine beslutninger. Veldig bekvemt for politikeren som slipper å ta stilling og bare henvise til fagekspertisen og ramse opp fra en lov.

I en perfekt verden ville det nok vært tilfelle, men mennesker, som saksbehandlere også er, antar jeg kan bevisst eller ubevisst lar seg påvirke enten av egne motivasjoner, holdninger og påvirkning fra forskjellige organisasjoner alt etter som de treffer, og svaret vil være det vi kan lese mellom linjene når vedtak fattes og settes ut i livet. Dette er forhold vi som velgere og de som er politikere må forholde seg når veivalg skal taes hvorvidt saken de skal bestemme over er nøytralt utredet og fri for en eller annen agenda. Skal det bo folk på landsbygda og da eventuelt i klumpet sammen i større tettsteder?

Det er klart at produkter fra Norge ikke kan måle seg med varer fra såkalte lavkostland der arbeidsfolket går på vilkår blårussen her i landet ville fnyst av når lønnsomheten på bygda skal nyttekostvurderes, men den vurderingen ser ikke forskjell på materiell og immateriell verdiskaping. Førstnevnte gir mat på bordet. Er det mest «lønnsomt» at folk klumper seg i sammen i størst mulig ansamlinger som de større byene i Oslo der ansatte i bransjer og yrkesgrupper fritatt for konkurranse fra lavkostlandene kan boltre seg i offentlige arbeidsplasser og overføringer? En drøm for MDG, og et mareritt for de som trenger en verdiskaping vi kan leve av.

Helst skal det ikke bo folk på steder som i Tamokdalen, Bardu, Malangen, Salangen, Målselv, Birtavarre, Lyngseidet osv. Det blir vi stadig påminnet av våre samferdselsmyndigheter. Folket i det vi kaller bygde-Norge er sviktet og glemt i første rekke av sine talspersoner, politikerne, for sin plass og karriere i politikken der piskere med autoritet forteller sitt stemmekveg hva de skal gå for. På det viset er de verdiene som en gang bygde grunnlaget for det velferdssamfunnet som vi kaller den nordiske modellen blitt verdiløse.

Moteord som bærekraft, samfunnsmessig lønnsomhet, nyttekostnad, stordriftsfordeler og robusthet har avløst by og land-strukturen som kjennetegnet gjenoppbyggingstiden etter krigen. For å gi eksempler på hvordan byråkratiet kan opptre vil jeg nevne noen eksempler. Ved Skaret i Tamokdalen, Balsfjord har fylkesmannen fredet dette området. Det vil si blant annet så man kan ikke snøskuter eller ATV brukes der for en enkel fisketur til Fjellfroskvatnet. Derimot kan militæret både utenlandske og våre egne militære herje stort sett hvordan de vil i skogen og på myrene, kjøre ned skog osv. Det er helt sikkert nødvendig at de kan øve, det skulle bare mangle.

Et eksempel fra siste år var at et større antall militære skutere drev øving i området og kjøring som bygdas folk på ingen måte ville gjort ene dag. Neste dag som kommer SNO eller var det politi, og stopper noen lokale skuterkjørere og ilegger de bo for ulovlig kjøring. Det er provoserende og ødeleggende for den alminnelige rettsfølelsen og hvem vi er. Har du et reinmerke kan du kjøre stort sett hvor du vil med atv og snøscooter, men som bonde kan du ikke bruke atv for å lete etter sauene slik samene kan i samme område.

Landbruksminister Bollestad har nå et prosjekt med skoggjødsling for karbonfangst som ikke har vurdert hvorvidt det dreper mangfoldet i skogen som de ellers er så redd for når en skuterdisp skal gies. Så et eksempel fra Sørøya. Der skal det bygges vindmøller for fellesskapet og grønt miljø med høyde på 130 meter. På samme øya i fjæra er rekved som ligger i fjæra der fredet og det er ikke lov til å tenne såpass som et bål der. Men at utenlandsk vindkraftindustri herjer på fjellet store maskiner er greitt. Når det kommer et radaranlegg må folk bare godta, en nasjonalpark opprettes over hodet på folk. Slik kan man fortsette i det uendelige, ser det ut som.

Det er en «An other Brick in the Wall»-politikk som føres der enkeltindividet aidentifiseres for å innordne seg autoritetenes behov for detaljstyring og inngripen. For å ta i bruk områdene våre igjen må bruken av snøskuter og atv bli like selvfølgelig og alminneliggjort som ski og bil på bygda og alminneliggjøres som en naturlig del av oss. Det er de færreste som har tid og helse til å spenne på ryggsekk og ski for å komme seg ut i marka og fjellene våre slik Birkenløperne vil ha oss til.

I dag kan vi vel legge til sides idealet etter Nansen og Amundsen, og heller innrette oss på en praktisk og fornuftig måte i takt med tiden uten at det vil skade når vi innretter oss mot det. Da gjenopptar også vi ansvaret for bruken — slik vi i tidligere tider gjorde som ivaretok hensynet til mangfold i naturen med varsomhet.

Publisert: onsdag 16. september 2020 kl. 01:06 Oppdatert: onsdag 16. september 2020 kl. 01:06

6

- [Motorferdsel i utmark](#)
- [Snøskuter](#)
- [Friluftsliv](#)
- [Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)

Dagen før dagen i Målselv

Meninger *Dette er et debattinnlegg. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.*

Tirsdag 19. januar 2021 er i Målselv dagen før dagen som mang en hytteeier og mennesker med et handikapp ser frem til med håp og forventning. Mennesker som har søkt om en dispensasjon for en tur til hytta si, til et fiskevann, i et allernådigst håp om oppfyllelse. Neste håp/møte er 9. mars.

Det er jo blitt som julaften, der en omsøkt dispensasjon innvilges eller ikke, med fallhøyde deretter, vante som vi er blitt med å stå med hua i handa og vente på svar.

Jeg har sett på møtekalender for Målselv plan- og næringsutvalg for denne dagen. Merker meg at det er ikke så mange saker som behandles på dette grunnlag, tatt i betraktning fjorårets 500-600 søknader. Det kan tyde på at julenissen er forsinket, eller rett og slett har fått sin dispensasjon inndratt av Statsforvalteren, og ikke når frem i tide. Har jo i mitt stille sinn tenkt at julenissen var av de «anerkjente» formål, med innvilget og privilegert status.

Troms Turlag utmerker seg med sine mange søknader til hytter i Øvre Dividal nasjonalpark. I postjournalen ligger det 5 saker. Bare to er oppført på møtedato, men inneholdet er mer som en tillatelse. Romslige dispensasjoner synes anbefalt, tatt i betraktning hvor kjøringen skal foregå.

Har også merket meg at det er gitt tillatelse til snøskuterrace på den berømte lakseelva Målselva med snøskuter til sommeren. I motorferdselloven brukes begrepet «anerkjente formål». Hyttene til Troms Turlag og racet på den lakserike Målselva er tydelig anerkjente formål.

Hvem som favoriseres kan helt tydelig leses ut av sakene som ligger til behandling. Spørsmålet er om servicenivået og trafikken på Troms Turlag sine hytter er for høyt i nasjonalparken til at det er bærekraftig; i henhold til naturparkens formål og statutter? Turgåerne kan da som andre hytteeiere og gode fjellfolk selv dra med seg ved eller brensel?

Slik jeg ser det er Troms Turlag en privilegert og favorisert aktør i fjellheimen vår i Indre Troms. De er også blant de ivrigste når høringer for snøskuterløyper gjennomføres. Jeg tar vel heller ikke hardt i om jeg hevder at bygdefolket ikke er de flittigste brukerne av TT-hyttene?

Da synes det å spille liten rolle om det er i tjukkeste Øvre Dividal Nasjonalpark eller på den lakserike Målselva, når det behager de rette autoriteter, når dispensasjonene raust deles ut.

Tidligere gitte dispensasjoner i området Leirvatnet, Nilsvatnet og Rødtjønna er nå rødmerket på grunn av snøugler og måker. I den tiden frem til snøskutersesongen avsluttes har jeg for min del ikke sett noe til snøugla, og hekketiden starter en god stund etter snøskutersesongen er avsluttet. Derimot, etter 1. mai; hagler det med snøskutere representert ved svensk reindrift og deres følgesvenner. Det i en tid da denne ugla er kommet tilbake. Det er jo rart at akkurat de skuterne ikke skremmer denne ugla og de måsene Statskog har registrert i fjellheimen. Fugler som for all del ikke må forstyrres av lokal snøskutertrafikk, lenge før de er ankommet.

Men det er da de samme måkene som duver mellom bølgene og kjølvannet til lystbåtene i vår skjærgård, uten at det da er miljøfiendtlig!

At det også drives snøskuteroppsyn fra turlagshyttene som fremskutte oppsynsbaser langt inne i nasjonalparken er underlig. Det utgjør en aktivitet som ellers ikke er ønskelig, slik fredningsbestemmelsene kommuniseres ut til folk flest.

I mine øyne er det en grov forskjellsbehandling når det gis tillatelse til kjøring i områder en får inntrykk av nesten ellers ikke burde bevege seg i, men der interessene til en smal gruppe veier mest?

Når det gjelder dispensasjoner hjemlet i §5b har Statsforvalteren, slik jeg med min forståelse ser det, omdefinert fortolkningen av den parkeringsregelen som skulle være mulighet folk med et handikapp å komme seg ut på tur. T-96 definerer klart at det ikke skulle bli vanskeligere å dispensasjon etter den nye veilederen. En omdefinering jeg gjentatte ganger har etterlyst et «vettig» svar på hvordan er forankret juridisk. Vil være svært takknemlig for et svar på det jeg som legmann kan forstå.

Kursvirksomheten i motorferdselloven Statsforvalteren nå kjører, virker for meg med flere som en kamouflert og utenomdemokratisk innskrenkning av motorferdselloven - med det formål å redusere, begrense og stramme inn bruken av snøskuter. En ensretting av saksbehandlingen, der det lokale politiske skjønn overkjøres og overprøves av en overmakt kommunene ikke kan motstå, slik jeg oppfatter det.

Statlige myndigheter har i denne saken underkjent enkeltmennesker og lokaldemokratiet enhver tillit og ansvarlighet. Frihet under ansvar er i dag kun en floskel. Det vil si i et uforholdsmessig maktforhold i statens favør. Tilliten til det juridiske nivået i statsforvaltningen har gått på mer som én blemme de senere år. NAV-skandalen, barnevernssaker til Europadomstolen osv. vitner om en rettsarroganse den norske statsforvaltning helt ikke har tatt innover seg. Det er ikke alltid to streker under svaret fra samme forvaltning.

Statsforvalteren virker å ha blitt en type eneveddig domsinstans uten ankemuligheter, og med skjerpede sanksjonsmidler som begrenser kommunenes handlingsrom. Det setter da til side de ideer formannskapslovene ble til på i 1837.

Statsforvalteren styrer nå med hard hand, og har med det innskrenket lokaldemokratiet på en måte som jeg tror både demotiverer og apatiserer mange av de lokale politikerne for den jobben de ønsker å gjøre for folket sitt. Dette er en oppfatning jeg fornemmer og hører både i media, i dagliglivet, og på sosiale forum som blant annet Facebook.

Men snøscooterfolket er jo «bare» ca 10% av antall lystbåteiere, bor kanskje på feil plass og ikke langs Oslofjorden og Sørlandet. Vi blir da ei kjøttvekt som ikke teller når de store linjer skal trekkes opp av de store politikerne.

Fører Fylkesmannen, politiet og SNO krig mot skuterfolket og livet på bygda?

Ikke for det at å kjøre snøskuter redder befolkningen i Bygde-Norge, men det å kunne bruke naturen her oppe - som folk kan i sør kan nyte båtlivet - er en uvurderlig livskvalitet, skriver Torbjørn Fagermo. (Foto: Nordnorsk debatt)

07.05.20 12:18

Artikkelen er over 2 år gammel

Torbjørn Fagermo (Tamokdalen, Balsfjord)

Kronikk *Dette er en kronikk, skrevet av en ekstern bidragsyter. Kronikken gir uttrykk for skribentens holdninger.*

En sen aprilkveld i 1943 rømte far min 17 år gammel over til Sverige fra tyranni, diktatur, og fra det som var en kamuflert innkalling til den forhatte nazi-Hirden.

På forhånd rekognoserte han patruljevaktene i dalen før han med flere jevnaldrende strøk til fjells, og over grensen til Sverige og friheten. Kom seg helskinnet over til tross for en nådeløs iskald søraustkuling som kunne tatt livet av hvem som helst.

Han kom tilbake i 1945, og ble med å bygge opp landet igjen. Utpå 1980 tallet tror jeg han angret bittært på at han ikke ble i Sverige. Han opplevde da å bli forfulgt og bøtelagt for bagateller av datidens SNO og var heller ikke alene om å bli det.

Det merkelige er at politiet og Statens Naturoppsyn synes å ha et utømmelig budsjett for jakt på ATV og snøskutere som foregår året rundt nå.

I fjor høst under elgjakta satt jeg sammen med jaktlaget ved et bål rett ved Camp Tamok i Tamokdalen. Etter en stund hørte vi den gjennomtrengende flappingen av helikopter som gikk gjennom marg og bein. Etter en tid kom helikoptret strykende i tretoppshøyde over oss. Helikoptret kom lavt og en kunne se ansiktene til oppsyne og politi trykt i mot glassrutene i helikoptret når de satt og studerte oss. Det var en øredøvende støy og de gav seg ikke før de hadde minst seks runder rett over hodene våre.

Vi følte seg hensatt i en forfølgessituasjon som under en krig. Det var en svært ubehagelig og provoserende opplevelse som jeg hørte mange flere jaktlag hadde opplevd under høstens elgjakt i 2019. Det er en utidig jakt som i høyeste grad forstyrrer elgen og jakta som jegerne legger utrolig mye ressurser i.

Så kommer vinteren hvor SNO og politi med tilsynelatende ubegrensede midler fortsetter en både arrogant og merkelig klappjakt på snøskutertrafikken. For meg er dette en lite forståelig og underlig ressursbruk.

En bestemor i Mehamn må vente til politistasjonen åpner før hun får hjelp når hun melder innbrudd, folk myrdes og politiet kommer timer senere og for sent, men ringes det om en snøskuter litt ut av lei kommer de med en gang.

Jeg vil derfor be om politi og Statens Naturoppsyn å redegjøre hvor mye penger det går med til denne jakten, og om det er politiske føringer som har gjort dette til et så viktig satsingsområde som det visstnok heter på fagspråket eller et selvstendig tiltak gitt ressursen de forbruker eller som noen vil si; misbruker.

Da mener jeg hele kostnaden og hvilken samfunnsnytte dette har, og for hvem. Hvor kommer bestemor i Mehamn inn f.eks? Hva med en fungerende lovverk i samsvar med "terrenget"?

Jeg tror den eneste respekten folk her nord har for SNO og lovens lange arm - er respekten for kolossale bøter og fengsel. Dette er så meningsløst at det undergraver folk alminnelig rettsoppfatning. Når vi tillegg ser samer i reindriften kjøre ubegrenset med snøskuter og ATV forsvinner forståelsen helt.

Denne jakten får meg til å tenke på flyktninger osv under krigen med Herrefolket i hælene.

Motorferdselloven:

Loven ble til i ånden tilhørende overivrige byråkrater, akademikere og friluftsjakter som nok satt bredd i bredd med lovmakerne.

Inntil 1970 tallet var den lokale forvaltning av områdene rådende og forvaltet områdene på en god og bærekraftig måte med den erfaringsbaserte kunnskapen opparbeidet gjennom tids og alders bruk gjennom mange generasjoner.

Maktmennesker som satt nært beslutningsorganene himmelhøyt over bygdefolket kunne med letthet diktere et underkuende lovverk som vi ser i dag, og påtvinge det som på fint språk heter kunnskapsbasert forvaltning der alt som skal besluttes fattes ut ifra en teori eller ei bok.

Hensynet til at folk brukte sine retter til fjells i pakt med tids og alders bruk ble arrogant avfeid og ignorert. Naturvernet, Turlaget i Troms og samisk reindrift ble tilgodesett. Den bruken bygdefolket praktiserte ble glatt oversett og kriminalisert.

Hadde dette skjedd i et annet land ville noen raskt pekt på menneskerettigheter osv, men her gjaldt det kun noen uskolerte bygdefolk som pent måtte finne seg i bli styrt fra Miljødepartement og Fylkesmann med Jernhånd.

Prinsippet om at den som berøres skal høres, ble brutt på alle måter det var mulig, og flertallets og maktens diktatur ble gjennomført.

Hensynet til tids og alders bruk, livskvalitet og identitet som Sverige og Finland tok hensyn til ble totalt sett bort fra.

Tilliten mellom folk og forvaltning som lå til grunn for våre nabolands lovverk, ble i Norge erstattet med tvang og forbud.

Bruken av områdene:

i sin tid ble det bygd gammer innover fjellene til ly og vern i passende avstander. Ingen av de spurte eller spurte om å bygge. Disse gammene er nå forfalt og ødelagt uten at bygdefolket hadde mulighet til stell og vedlikehold. Det ble bygd etter behov slik samene nå gjør over en lav sko.

Denne muligheten er nå avskåret og kriminalisert. Eksempelvis ble byggverk føyd inn i en bakke ved Store-Rosta revet og brent i beste brent-jord taktikk for en del år siden. Et byggverk som gikk i ett med naturen i motsetning til de ulovlig oppsatte hyttene reindriften har inne på fjellet og som på ingen måte går i ett med naturen. En gamle som kunne være et kjærkomment ly for vandrede folk i fjellet.

Bardu komme har forsøkt å få bukt med samenes ulovlige hytter, men blir stoppet av statens myndigheter og folk opplever forskjellsbehandlingen det representerer. Da finner Fylkesmannen ut at det er kommunens ansvar.

Det kan synes som at myndighetene har en etter oppfatning en selektiv håndheving av f.eks reindrifftslovene og motorferdsellovene. Det er eksempel på at folk som har vært ved Lappskardvatnene har meldt i fra om kilometerlange garnlenker og SNO har utelatt å komme. De som kjenner miljøet litt vet om flere eksempler.

Det forsterker følelsen av grov urett hos bygdefolket.

Eksporten av snøskutertrafikk:

Den rådende politikken eksporterer en strøm av folk som dra til Sverige og Finland for å leve ut sin interesse for å komme ut på tur. Det er en lettvindt og svært så dobbeltmoralisk måte som så mye annet her i landet. Ute av syne ut av sinn heter det. Formynderånden rår til skade for vår livskvalitet.

Våre naboland har lagt opp til snøskuterløyper i den tradisjon folk der har for bruken av snøskuter og vist respekt for det.

Framtida:

Nord-Norge sliter med nedgang i folketall og avfolking av landsbygda.

Ikke for det at å kjøre snøskuter redder befolkningen i Bygde-Norge, men det å kunne bruke naturen her oppe - som folk kan i sør kan nyte båtlivet - er en uvurderlig livskvalitet.

Den formynderiske og byråkratiske lovjungelen på mange felt tar rett og slett motet i fra folk og de gir opp.

Den gangen Bygde-Norge levde og skapte verdier som bygde landet, hadde vi ikke et byråkrati som blandet seg i den minste detalj i hva folk foretok seg.

Den aktivitet og foretaksomhet som den gang var verdiskapende, normal og lovlig, er i dag forbudt, kriminalisert og byråkratisert av folk som sitter på fine kontorer sør i landet og i byene, fiansiert av materiell verdiskaping.

Jeg vil snakke om velgerforakten

NORDNORSK FRILUFTSLIV: Hvor lenge skal vi stå med hua i handa her nord, mens folket på Oslofjorden seiler fritt mot Hovedøen med pjalteren i ene handa, roret i den andre og fire pils på slep? spør Torbjørn Fagermo. Foto: Nordlys arkiv

05.05.22 15:59

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Nylig var det under planlegging et folkemøte på Nordkjosbotn. Det skulle være en kraftig markering mot byråkratenes forgodtbefinnende fortolkning av motorferdselloven. Vi ville fort samlet både 200 og 300 oppmøtende i kjølvannet av et stadig voksende opprør mot sentraliseringsmakten i sør.

Kronikk Dette er en kronikk, skrevet av en ekstern bidragsyter. Kronikken gir uttrykk for skribentens holdninger.

Lesertall i både i Nordlys, Nye-Troms, Folkebladet se siste år taler for seg. Framtid i Nord hadde i 2020 28.000 klikk på et av mine innlegg mot neste på knapt 6000. Det er en brennhet sak for å si det svært forsiktig.

Men vi kom til at dette er da ikke folkets ansvar. En slik protest ville bli sett på med et tradisjonelt gjesp av de ansvarlige enn så lenge.

Det politikerne har rotet til og sviktet sine velgere for i minst 50 år, det er deres fordømte plikt å rette opp igjen. I det ligger det en klar utfordring her.

Folk organiserte seg i skuterklubber og kjempet på alle mulige måter i 50 år til ingen nytte. Det har bare blitt verre og verre.

De fikk høre; til neste år, til neste år!

At folk på nytt skal organisere skuterklubber for å være en ildtang politikerne kan bruke for i det hele tatt ta tak i problemet er rett og slett feigt. Det virker også ettergivende for det som synes å være byråkratiets miljødramatikere.

I Sverige tar politikerne ansvar, og fører an for folket sitt.

Foran hvert eneste og bidige valg har vi hørt omkvedet fra «styringspartiene» både om Nordområdesatsing, Nord-Norgebanen, motorferdsel og mer lokaldemokrati. Det blir stort sett ingenting ut av det. Veiene forfaller i nord mens motorveiene sprer seg ut i sør.

Så fort løftesprederne fra Nord er inne på tinget er alle lovnader borte like fort som nysnøen i vårsola. I den andre enden ligger lokkende verv og en attraktiv partikarriere.

Etter valget rår den aller største tystnad for disse sakene, og vi velgere tenker at vi kun er gode å ha når det er valg og sperregrensen truer.

For stilt blir det, og det høres!

På Løvebakken får de ferdigtygde utredninger fra byråkratene og teknokratene i den rekkefølge de politiske lagførerne ønsker. Innpiskerne lar sin vilje skje, og da går det våre folkevalgte godt i vårt Stortings vandrehall.

Jeg skal begrense meg til to saker som eksempler som dekker et utall andre.

Nord-Norgebanen og motorferdselloven skulle være opplagte vinnere for Nord-Norge, bosetting, bolyst osv osv. for de partiene som frontet de.

For Nord-Norgebanens del vi sitter igjen med et uthalingstaktikk, komiteer og uendelige utredninger. Nord-Norge banen har vært utredet i over 120 år nå. Den stopper fremdeles i Fauske. Den trekkes kun frem når det trengs som valgflesk for å overvinne sperregrensen.

Til sammenligning er Fornebubanen på 8,1 km ferdigstilt ca 2029 til den nette pris av ca 26-27 milliarder NOK , 22 milliarder mer enn planlagt.

3,5 millioner per meter.

Nord-Norgebanen til drøyt 100 milliarder er for dyrt der verdiene skapes.

For Fornebubanen kunne vi fått en bane fra Abisko til Tromsø.

Motorferdselloven har vært blant det feteste valgflesket i årtier. Den er nå endt opp som komitemat der medlemmene knapt vet hva en snøskuter er, og enda mindre om kulturen rundt det. En hån mot det som er en del av våre liv og kultur her nord.

Hvor lenge skal vi stå med hua i handa her nord, mens folket på Oslofjorden seiler fritt mot Hovedøen med pjofteren i ene handa, roret i den andre og fire pils på slep.

Dere politikere skal huske på en ting. Det at dere er valgt inn av samfunnsindividene som trodde på det dere fremfører.

Da holder det ikke å spre om dere med løfter som aldri kan innfris, for så ved neste valg å gjenta det samme og på ny by på de samme løftebrudd, om igjen og om igjen.

Dersom partiprogrammet som presenteres foran hvert valg ikke har lengre horisont enn til over valgnatten er det ikke rart det oppstår politikerforakt.

Dersom dere representanter fra Nord ikke klarer stå sammen for de kjernesakene som er uten partifarge for Nord-Norge og gjengjelde tilliten dere er betrodd, da synes jeg med mange:

I respekt for folket her nord skal la være å gjøre dere til redskap for sentralmakta i sør, og gi plassen til andre verdige!

I de felles sakene som eksempelvis er nevnt over her er det deres ubetingede og udiskutable plikt å se over partilinjene for samle Nord-Norgebenken for landsdelens interesser.

Da kan dere stå opp for deres landsdel, og som i kraftsaken ikke gi etter for teknokratene og partipisken som bl.a. å overgi vår dyrebare elkraft her i nord til sør.

Tida er inne for å rive opp det nåværende politiske hierarki med rota for å gjenreise tilliten til demokratiet vårt både nasjonalt og lokalt.

Slik kan også dynamikken i utøvd politikk gjenoppstå på yttersiden av byråkratenes fastlåste begrensninger.

Det kan være det blir verre før det blir bedre, men en grundig rengjøring gjør seg alltid.

Lovmakerne må forstår hva de vedtar, når motorferdselloven skal revideres

Nå forventes ikke bare ord, men konkret handling og endringer som svarer til folks krav - ikke bare symbolendringer som byråkratene slår ihjel straks de er vedtatt, skriver Torbjørn Fagermo om loven som regulerer skuterkjøring. Foto: Geir Taarnesvik

09.12.21 14:30

Artikkelen er over 1 år gammel
Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Meninger *Dette er et debattinnlegg. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.*

Det største problemet, slik jeg ser det, for forståelsen og forvaltningen av motorferdselloven, er rikspolitikernes og statsforvaltningens evne til perspektivforskyvning. I denne sammenheng det å se problemet fra brukernes side med den kultur, historikk og erfaringene som ligger bak.

Når media og byråkrater ensidig i snart to generasjoner har fremstilt skuterkjørere i et rabulistisk og miljøkriminelt perspektiv, blir det et offentlig og medieskapt inntrykk og bilde som har fått sette seg, bygd på noen få episoder i den store sammenhengen. Et avtrykk som skaper dårlig rykte hos den nødvendige kjøttvekta og den lovgivende forsamling for en lovgivning tilpasset våre behov og områder.

På den andre siden kan vi i media beundre idyllen på Oslofjorden, der skipperen med loven i hånd koser seg med en øl eller tre, i en snor etter en båt, helt lovlig med den andre hånda på roret. Det fantes en tid, at så du så en full person i Syden, så var det en nordmann. Det var fordi vedkommende ikke var vant med den frie tilgangen til alkohol. Det er ikke noe man ser i dag, vi oppfører oss ordentlig som europeere flest. Slik er det med motorferdsel også.

Etter hvert har det vokst frem en kultur der fornuftig bruk av snøskuter og ATV er kommet for å bli, noe statsforvaltningen og friluftsansjonene har valgt å se helt bort fra. Det blir et klassisk eksempel på demokratisk underskudd, der mindretallet som har skoen på hverken høres eller sees. Flertallets diktatur bestemmer størrelsen på den trange og smale skoen folket som bruker skuter og ATV påtvinges sin føtter. Et flertall skapt av et enda mindre mindretall med god og innsikt i hvordan de på en subtil måte kan påvirke de rette steder for å få sin vilje. Da oppstår misnøyen og frustrasjonen vi ser vokse; dag for dag, og vinter for vinter.

Ser i avisen Sagat at Kautokeino kommune har motsatt seg både Miljødirektoratets og Statsforvalterens vilje hva gjelder Statsforvalterens belæring om de nye fortolkninger av motorferdselloven.

Sp-stortingsrepresentanten Ivar Prestbakmo blir sitert i Folkebladet 1. desember: "*Prestbakmo sier til slutt at det kan ikke være slik at statlig byråkrati bruker tid og ressurser til å fortolke lover og regler etter eget forgodtbefinnende, på en slik måte at det primært gjør livene vanskeligere for vanlige folk, reduserer livskvalitet og setter lokaldemokratiet ut av spill.*"

Nå forventes det ikke bare ord, men konkret handling for det som loves før et valg. Endringer som svarer til folks krav, og ikke bare symbolendringer som byråkratene slår ihjel straks de er vedtatt.

Det vil være sårt tiltrengt goodwill både for politikere og forvaltning, der tilliten i disse dager er mer enn tynnslitt. Så vil det også være en anerkjennelse av sunt folkevett, noe som det aldri skader å vise respekt for.

Vi kan se at når Kautokeino kommune opponerer, så kommer Statsforvalteren med en gang frem med diplomatkortet og lover ny gjennomgang etter at en samstemt kommuneledelse protesterte heftig og høylytt.

Et opprør kraftig nok til at det førte til et lite jordskjelv i departements- og Statsforvalterkorridorene, slik at byråkratene gjorde et hopp på sine kontorstoler, for å se litt humoristisk på det..

Hva enden på visa blir er ikke godt å si, men håper det ikke blir som i skillingsvisene i «Frem fra glemselen», for de som måtte huske det.

Statsforvalterembetet, lokaldemokratiet og behovet for reform

Folk på landsbygda opplever en kulturkamp, der vi skal omstilles til å bo i et slags Jurassic Park for det grønne skiftet. Et urbant livsperspektiv tvinges på det folket som ennå holder stand, bebor og ivaretar denne delen av landet vårt, skriver Torbjørn Fagermo - med henvisning bl.a. til hvordan motorferdselsloven forvaltes i Troms. Foto: Ola Solvang (illustrasjon)

17.04.22 17:04

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Kronikk Dette er en kronikk, skrevet av en ekstern bidragsyter. Kronikken gir uttrykk for skribentens holdninger.

I sak etter sak ser vi både riks- og lokalpolitikere uttaler og erfarer at Statsforvalteren bedriver en heller egenrådig forvaltningspraksis. Ordføreren i Målselv ber Statsforvalteren «holde fingrene av fatet» i forbindelse med nye skuterløyper. Bardu kommune anker Statsforvalterens omgjøring av deres vedtak. En tidligere rikspolitiker langer ut i Nye Troms om at «nok er nok» av byråkratenes selvtekt. En annen rikspolitiker uttaler: «Statsforvalteren bedriver lovfortolkning etter eget forgodtbefinnende». Eksemplene er mange.

Saker som angår folk på bygdene, og ikke angår den berømte kjøttvekta, har vanskelig for å få gjennomslag. En kjøttvekt som trumfer det meste med alibi for helhetens beste, og har omdefinert by og land hand i hand, til; By mot land.

Så er det det sånn at alle innbyggere i et demokrati overgir egen vilje til en felles vilje til beste for felleskapet og helheten. Det forplikter igjen flertallets ansvar for mindretallet. Det er et minstemål for hvor mye man avgir mot hva man får igjen. Det har med resiprositet å gjøre, at det er en balanse i «byttehandelen» sånn at det føles noenlunde rettferdig.

Slik det er blitt, anser folk flest ute på landet, der folk flest ikke bor, sine interesser elendig ivaretatt. Med det brytes kontrakten de har med resten av samfunnet. Det undergraver tilliten, og ikke minst troverdigheten, til det lokale demokrati som stadig overprøves av en overivrig og nidkjær Statsforvalter. Derfor er det særdeles viktig at flertallets og byråkratens makt utøves med klokskap.

Statsforvalterens rolle

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Men slik vi, særlig her på bygdene opplever det, oppleves denne innretningen som en instans der et smalt miljø og firkantet byråkrati utøves med forankring i Stortingets og regjeringens vedtak og lover slik det fremstilles.

Dette er detaljregulering i en utstrekning og omfang vi aldri har sett før. Indikatoren for dette er en voldsom vekst i offentlig byråkrati med dertil økende offentlige kostnader til økt byråkrati, og ikke minst følgekostnadene av det.

Statsforvalteren utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Statsforvalteren kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Statsforvalteren har derfor fagkunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder, samtidig som vi besitter viktig lokalkunnskap.

Undergraver lokaldemokratiet og bygdekulturen

Her opplever kommunene særlig i arealsaker og forvaltning av Motorferdselloven blant annet en detaljstyring vi tidligere ikke har sett maken til. Det er eksempler på kommunale saksbehandlere som kommuniserer direkte med Statsforvalterens rådgivere og på den måten undergraver utøvelsen av lokaldemokratiet. Vi har eksempler fra kommuner i Finnmark som sier at nok er nok, og gjør opprør mot Statsforvalterens invaderende innblanding. Også i Troms har vi eksempler på det.

Eksempelvis har Statsforvalteren innført et nytt regime for uttransport av ved fra egen eiendom eller på naboens for den del. Det har vært en del av vår bygdekultur. Det å hente ut ved, stelle og tynne ut skogen vår har dyptgående røtter langt langt tilbake i tid, på eiendommer vi nå knapt bare eier på papiret.

Dette er en ny omdreining på den skruen som innsnevrer livet og aktiviteter vi gjennom generasjoner har praktisert for plutselig nå bli tvangsregulert på det området også. Et invaderende inngrep i vår kultur og våre liv.

Politisk forvaltning

Statsforvalteren skal også sørge for rettssikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivaretatt i forvaltningen.

Her strander det også. Statsforvalteren fremstår som statisk, og det kan stilles rimelig tvil ved habilitet og objektivitet for en forsvarlig saksbehandling.

For å trekke frem motorferdselloven igjen, ble det i vinter invitert til kurset; «Hvordan stenge en snøscooterløype?» Det forteller mer om en proaktiv forvaltning som osrer av aktivisme lang lei.

Vi ser at for hver regjering, så «farger» den statsforvalterembetet med sine avdankede politikere innsatt som statsforvaltere - som en slags politisk påskjønnelse for utført tjeneste.

Da er da nærliggende å anta at de drar med seg sitt politiske tankegods inn i rollen og kan med det blande partipolitikk inn i byråkratiet.

Vi har sett at det er mulig å få et annet utfall i saker når en «sette-statsforvalter» overtar en sak. Altså lik behandling av saker i landet bommer allerede her.

Selektiv rekruttering

Vi ser også, for å trekke snøskuter frem igjen; at det i enkelte kommuner i andre fylker i landet vårt rulles ut skuterløyper med i et omfang og fart som får løypenettet i Troms til å fremstå som et u-land til sammenligning.

Videre kan en se for seg at det kan oppstå selektiv rekruttering for et ønsket miljø eller holdninger. Fra min studietid vet jeg at forbindelser og relasjoner som oppstår der, lever videre gjennom livet.

Det er en anerkjent organisasjonsteori at uformelle nettverk med konkret innflytelse oppstår i ulike organisasjonsformer. Å se bort fra dette er heller naivt.

Erfaring fra jobbintervju både på ene og andre siden av bordet lærte meg at ved å gi de riktige svarene, så var jobben din.

Arbeidsgiver får gjennom intervjuet kartlagt hvem de har foran seg, og om svarene passer med kravene og forventningene som stilles.

Dersom ledelsen i en etat har holdninger farget i en viss retning så er det ikke urimelig å anta at rekrutteringen deretter farges av «det som måtte sitte i veggene i etaten».

Det er ikke å komme bort fra at utdanningsinstitusjonene fremdyrker holdninger og tankesett en tar med seg ut i arbeidslivet senere. Når du så kommer i posisjon til å være med på å utforme regel- og lovverk, vil det uvilkårlig også påvirke måten dette utformes på. For sikkerhets skyld etableres det «føre var-prinsipp» som kan være en god sikkerhetsmekanisme, men fullt mulig å misbruke for å fremme avgjørelse og vedtak i tråd med den retning en ønsker å styre utviklingen.

Jurassic Park for det grønne skiftet

Det mangler ikke på floskler og skjønnmaling når lokaldemokratiet omtales fra talerstolen i Stortinget.

Virkeligheten sett fra de skrå bredder og daler ute i det vidstrakte Norge sier meg noe annet, særlig her i Nord-Norge, der flyttelassene år for år tømmer landsdelen for nettopp de sjelene som kunne gjort en forskjell.

For å bruke mitt hjemfylke, er eksemplene mange på lokaldemokratiets avmakt mot stormakten Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

I dalen hvor jeg bor og nabolaget er det gründere og ildsjeler som mot alle mulige odds forsøker å skape ny virksomhet for aktivitet og verdiskaping. Et grunnlag for bosetting og bidrag til det samfunnet vi forsøker å opprettholde her nord, men nektet av Statsforvalteren, på tross av velfunderte kommunale vedtak.

Folk på landsbygda opplever dette som en kulturkamp, der vi skal omstilles til å bo i et slags Jurassic Park for det grønne skiftet. Et urbant livsperspektiv tvinges på det folket som ennå holder stand, bebor og ivaretar denne delen av landet vårt. Vår erfaringsbaserte kunnskap blir oversett. Regelen i naturmangfoldloven som sier at den kunnskapen også skal tas hensyn til, blir glatt ignorert.

Den fjerde og femte statsmakt

I lys av dette mener jeg det er berettiget å se på et alternativ for lovlighetskontrollen og oppfølgingen av hva den lovgivende og utøvende makt vedtar av bevilgninger, forskrifter og lover.

Detaljreguleringen av samfunnet har blitt svært så kompleks. Det er omtrent ikke mulig for en politiker å gjøre seg opp en selvstendig mening, uten å rådføre seg med en jurist eller en statsbyråkrat. På den måten legges det opp til et destruktivt avhengighetsforhold der byråkratene som regel sitter med bukten og begge ender når alt kommer til alt.

Lovene er utarbeidet av skarpskodde jurister i byråkratiet med sikte på gjøre det så komplisert at politikerne, enten de vil eller ikke, havner i klørne til byråkrater som får en usunn og mektig innflytelse over landets politikk.

Byråkratiet blir en ny statsmakt, uten at det er konstitusjonelt etablert. En statsmakt sterkere enn media som da rykker ned til en dårlig 5. plass.

Lovlighetskontroll bør overføres til rettsvesenet

Derfor vil en overføring av denne lovlighetskontrollen til vår dømmende statsmakt gi forvaltningen sterkere tillit i befolkningen. Det vil være en styrke for lokaldemokratiet og rettssikkerheten, dersom lovlighetskontrollen ble overført til det ordinære rettsvesenet. Det er rimelig å tro at terskelen for å gripe inn i vedtak da ville blitt mye høyere - og at det ville blitt mindre detaljstyring og regulering.

Domstolene er også en statsmakt som har svært høy tillit i folket. Da unngår man også spekulasjoner som at staten og Statsforvalteren får et såkalt «bukken og havresekken»-stempel.

Lokaldemokrati kan få en større innflytelse, og den samfunnskontrakten vårt demokrati bygger på blir styrket.

Tomme løfter

Tiden for en reformering av statsforvalterembetet er så overmoden som den kan bli. Det handler om effektivisering av byråkratiske prosesser for å gjenopprette troen på og integriteten til det lokale demokratiet. Motsatt kan vi få et byråkratisk rettshaveri.

I en lederartikkel i Nye Troms 5. mai 2020 siteres Høyres stortingsrepresentant Kent Gudmundsen på at han sammen med hele Troms-benken jobber for et sterkere lokaldemokrati. I ettertid er det all grunn til å stille spørsmål ved om det bare var tomme valgløfter.

Det er på Stortinget det avgjøres hvordan vårt demokrati best skal ivaretas, også for de som bor fjernt og langt unna maktens sentrum.

Statsforvalterens overformynderi

Bolystundersøkelsen i fjor i Målselv viste at ungdommens preferanser igjen og igjen viste til snøskuter og atter snøskuter. Da er det lurt å ta deres svar på alvor, lytte nøye for å konkretisere det i politiske planer, skriver Torbjørn Fagermo. Foto: Bjørn Rokstad

03.12.22 21:04

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Kronikk *Dette er en kronikk, skrevet av en ekstern bidragsyter. Kronikken gir uttrykk for skribentens holdninger.*

Så var det på'an igjen. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har levert en ny tirade med innsigelser mot nye skuterløyper. Det var en forventet «bombe» med innvendinger mot Målselv kommune sitt forslag til nye løyper og regler for snøskuter i kommunen. Ordføreren er «misfornøyd». Jeg håper det er en bevisst underdrivelse.

Ordet «misfornøyd» står på ingen ikke i forhold til de de beløp, innsats og anstrengelser som er lagt ned i forarbeidet for den planen.

Atter en gang sitter det et kobbel med jurister hos Statsforvalteren som bruker det jeg vil kalle ufine «knep» mot forslaget for bolyst og bosetting. En svært betent sak som opptar vanlige folk og folk flest i denne delen av landet; siden Måselv er et nav i et helhetlig løypenett for innlandet.

Det pekes på ulempe for friluftsliv og naturmangfold. Men hvem skal definere friluftsliv? Det kan henvises til «Friluftsmeldingen» vedtatt av Stortinget. Vi lokale er helt utelatt, og organisasjonen Norsk Friluftsliv «bestemmer».

For det første definerer Statsforvalteren friluftslivet til et liv på ski og truger. Det er så feil som det kan bli. Her i området er skuter og fisketurer til fjells blitt en etablert del av vår kultur og identitet tuftet på alders og tids bruk. Vi er ikke en gjeng tullinger som raser rundt i fjellheimen!

Det er en svartmaling skutermotstanderne prøver å innbille offentligheten.

Torbjørn Fagermo Foto: Privat

Mitt inntrykk av det såkalt anerkjente livet på turisthyttene til Troms eller som jeg kan kalle, Tromsø turlag, med sitt hotellignende servicenivå; er å anse som et tilbud for spesielt interesserte og privilegerte om man ser litt i statistikkene.

Logistikken for dette, bare til Rostahyttene, var 16-17 svært forstyrrende vendinger med ved med helikopter midt i elgjakta. En jakt de som jegerne betaler i dyre dommer for. Så kan en se for seg logistikken til de andre 13 hyttene. Det er ikke småtterier, bare så det er sagt! Midt i Naturmangfoldet!

Brukerne er forholdsvis få, og besøksbelegget står på ingen måte i forhold til innflytelsen. Det er heller ikke et tilbud bygdefolket benytter seg særlig av. Et elitetiltak vil jeg hevde.

I korte trekk har forvaltning og politikere servert indrefiletten i Indre Troms på et gullfat til Troms- eller Tromsø Turlag, slik jeg helst vil si, rett fremfor nesen på bygdefolk som skal henvises til rød anorakk og striskjorte.

Så kan det se ut som hensynet til naturmangfoldet tas rett ut av løse luften. Det meste av registreringene er unntatt offentlighet kan vanskelig ettergås ettersom de er hemmelige. Det står i Naturmangfoldloven at man skal «legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen». I stedet for å vektlegge generasjoners bruk som det står i loven - så bruker de heller "føre var" som er et intetsigende jokerkort de kan bruke som det passer, uten at Statsforvalteren trenger dokumentere noe, i motsetning til alle dokumentasjonskrav de krever fra kommunen.

Statsforvalteren setter både premisser og langt på vei konkluderer alt etter hvilken finger de stikker i været. Enten så forstår de ikke, eller så vil de ikke forstå. Jeg tror mest det siste...

Jeg tror at «innavlen» i byråkratiet har oppstått over flere tiår; rekruttert fra et miljø med ønskede holdninger slik jeg opplever det. Da blir tilstanden som den er; til skade for lokaldemokrati, bolyst og trivsel.

Den nye kommuneloven av 2018 blir glatt oversett og forbigått når det gjelder forholdsmessighet og nærhet. Prinsipper for hva en sak har å si og den lokale kunnskapen for de vedtak som fremmes, ses bort i fra og tolkes slik Statsforvalteren vil det skal lyde!

Så her tramper Statsforvalteren frem som Hannibals elefanter da de over Alpene dro. Men for å dra akkurat det videre, så ble den turen en fiasko, og det samme er å håpe om Statsforvalterens eventyrfortelling om fjellheimen i Indre Troms.

I forhåpning om nye løyper er det meg fortalt at familier med barn har flyttet «hjem» på en optimisme for å kunne leve det livet som gir mening for de i pakt med deres kultur.

Bolystundersøkelsen i fjor i Målselv viste at ungdommens preferanser igjen og igjen viste til snøskuter og atter snøskuter. Da er det lurt å ta deres svar på alvor, lytte nøye for å konkretisere det i politiske planer.

Ungdommen liker ikke å bli narra!

Norge er fremdeles en landsens nasjon med dype røtter og kultur i livet på landsbygda. Liv og kultur som har skapt de menneskene som med flid, skapervilje og omhu har bygd det landet vi har.

Det er disse tradisjonene som skapte dyktige utmarksbrukere, bønder, fiskere som etter hvert ble folk som bygde ut kraft og oljevirksomhet. Verdiskaping som finansierer og holder hjulene i gang i byene. Disse folkene vil vi alltid trenge. De vokser ikke frem på en kaffebar i en eller annen storby. Danskene kaller oss fjellaper; og det blir jeg virkelig stolt av å høre.

Jeg håper innstendig at Målselv kommune, og for så vidt andre kommuner som kjenner samme vrede fra Statsforvalteren, kjører løpet fullt ut, og tar den nødvendige kampen med Statens overkjørende overformynderi.

For å gjenta det flere med meg har sagt gang på gang;

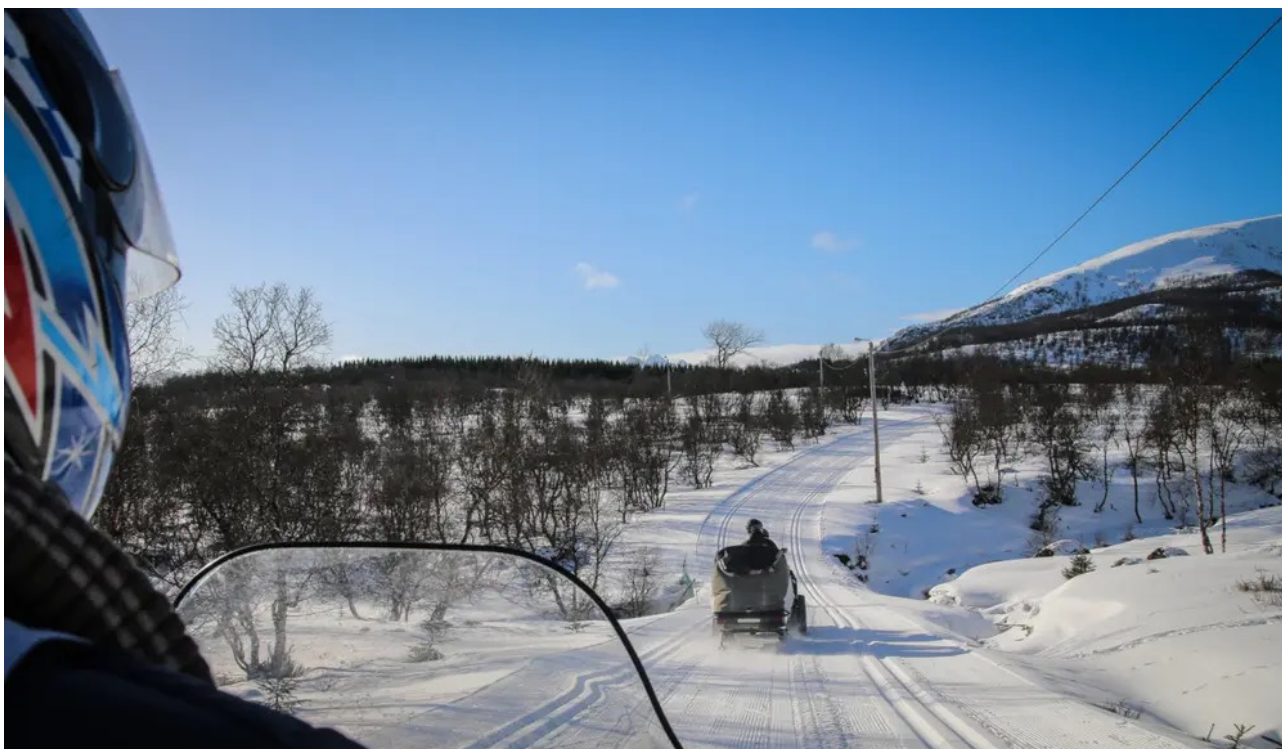
Statsforvalteren bedriver forvaltning etter eget forgodtbefinnende.

At et heller mindre og snevert miljø på noen fine kontorer i Tromsø, som bort i mot tolker lover og forskrifter i verste mening, skal ha en overmyndighet over fylkets kommuner, det er en trussel og nedvurdering av alle de innbyggere og kommunestyrer rundt om i dette land.

Når det blir slik at det er makta, og ikke det sunne folkevettet som rår. Da er hensikten med lokaldemokratiet borte, og vi har forsiktig sagt et autokrati.

Politkerne kan vi bytte ut, men «grovpukken», byråkratiet, i maskineriet; den består. De ser ikke ut til å forholde seg til det demokratiet vi liker å tro vi har.

For bosetting og bolyst

HAVARI: - I sum er det et politisk havari fra dag èn da Motorferdselloven ble til, skriver Torbjørn Fagermo. **Foto:** Per Eivind Knudsen

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: søndag 9. januar 2022 kl. 19:39

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Jeg tenkte jeg skulle begynne det nye året å sette meg litt bedre inn i lovverket for motorferdsel og la i vei med Motorferdselloven og dens forarbeider. Håpet var å finne et halmstrå Statens skarpskodde jurister om mulig hadde oversett. Men den gang nei. Noe vesentlig manglet; Anerkjennelsen av bruken av snøskuter!

I avsnitt etter avsnitt er det ikke annet å finne enn svartmaling hvor skadelig snøskuter er, og hvilket ødeleggelsespotensiale snøskuteren utgjør. Videre at dersom man åpner for litt kjøring må man regne med ditto mere ulovlig kjøring som politiet må bruke store ressurser for å kartlegge og håndheve for storsamfunnets krav. I tillegg kan det forekomme kriminalitet langt til fjells eller skog som være svært vanskelig å etterforske og oppklare. Begrepsbruken «rekreasjonskjøring» og «fornøyleskjøring» er som skapt for å stigmatisere bruken av snøskuter og atv for den del.

Begrepsbruken er så negativt ladet at det første folk tenker når de hører disse ordene så er snøskuter og atv kjøretøy som hensynsløst raser i vei uten å se seg til høyre eller venstre, og kjører kun for kjøringens del. Det forekommer selvfølgelig uønskede hendelser som på andre områder ellers i samfunnet. Jeg tror også det er en nødvendig å fristille kjøring på egen eiendom så kan politiets knappe ressurser frigjøres til viktigere formål.

De aller aller fleste med meg, vi bruker snøskuteren for å komme oss til et fiskevann, hytta eller område for å ha en camp og kanskje bruke det som utgangspunkt for skiturer eller noe sånt. Å generalisere og stemple en gruppe på denne måten er ille og undergravende for den allmenne

rettsoppfatning. Det utgjør tilsammen en elendighets- og katastrofebeskrivelse fra A til Å i lovforarbeidene en rettsstat ikke verdig for å komme seg fra A til B.

Ordet trivsel som faktisk forekommer er kun beregnet på skigåere og -turister som ikke har hørt lyden av en motor før, men ikke enser når fly og helikopter suser over deres hoder når de ferdes ute i naturen. Trivselen snøskuterer gir folkets mulighet naturopplevelser nevnes ikke med et ord. Det forteller meg alt om hvem som har utarbeidet denne loven. De berørte som reelt berøres av loven er satt i den innerste skammekroken av den såkalte nikkersadelen. Selv de spede forsøk på liberalisering og forenkling ble elegant parert og parkert av statsforvaltningens ypperstejurister.

Jeg har fått med meg at statsforvalteren ikke fører krig mot skuterfolket. Nei vel, men den moraliserende pekefingeren rettes ned og mot oss; som er opposisjonelle mot urettferdigheten demonstrer makten og autoriteten. Da blir mangelen på selvinnsett trist, tydelig og bekreftende hva jeg med flere har fremført de siste årene. De ser problemer vi «vanlige folk» ikke ser, men som de formynderisk på alle mulig måter tillegger motorferdsel, problemer deres kolleger i våre naboland, i mye mindre grad er opptatt av, fordi bruken av snøskuter der er en del av kulturen der og anerkjent.

Så har vi skjønnsvurderingen der det er rom for etter veiledning T-96. De eneste som kan utøve skjønnsvurdering er Statsforvalteren og direktorat, men vanlige folks skjønn for fornuftig bruk ikke er betrodd i det hele tatt. Så her er det ikke annet å hente enn endeløse fortolkninger og førevarhensyn de med utømmelig kreativitet øser ut.

I sum er det et politisk havari fra dag én da Motorferdselloven ble til. Vanlige folk hadde ikke sjans mot de skarpskodde jurister og byråkrater som visste nøyaktig hvordan de skulle utforme loven for å frata folk retten til å ha et friluftsliv med snøskuterer som det hjelpemiddel det er til det. Avgrunnen mellom politikere og deres velgere kommer så til de grader frem her. Politikerne valgte å overse sine velgeres kultur og behov og heller lyttet til de mektige reaksjonære kreftene som fremmet forbudslinjen, og valgte forbudslinjen som minste motstands vei.

Sånn er tilliten til det politiske nærmest fraværende, og når de samme på nytt roper på foreninger; blir det bare et ekko i skogen uten at de kommer med handfaste visjoner og mål. Uten det kan de ha så mye foreninger og møter de vil. For å si det som det heter i visa; «for hu hadde hørt det før» i bryllupet på «Solvang kafe» av Prøysen.

Målselv kommune gjennomførte en bolystundersøkelse i fjor sommer. Selv om respondentene ikke var flere enn 200-300 gav de likevel et helt utvetydig signal om hva tilrettelegging for snøskuterer har å bety for bolysten, særlig for ungdommen. Det er jo de som skal føre bosettingen videre. Det ser virkelig ut som det med snøskuterer sees helt bort i fra i bolystkampanje de har satt i gang, og nevnes knapt i en bisetning.

Så var det en gylden mulighet i 2015 da lokaldemokratiet skulle styrkes og kommunen få større selvråderett i skuterforvaltningen. Politikerne i Målselv ble forelagt løypetraser som kunne fjernet alle 5b-dispensasjoner de følte ble så mange at de ikke visste sin arme råd. Løype til Lappskardvannene, samt løype fra Moskavatnet til Leirvatnet, Nilsvatnet, Rødtjønna og over Gassavagge. Den tradisjonelle løypa opp Benelvdalen ble også forelagt. Da ville alle 5b-søknader forsvunnet, og folk fikk løyper i samsvar med folkeviljen og sunn fornuft.

Egentlig et innlysende signal om noe er rape galt når folk må ha ei legeerklæring for å komme til et fiskevann på fjellet. Det eneste som skjedde etterhvert var at to isfiskeløyper pluss løypen opp Reiersdalen ble til seks, et mirakel verdig. Den siste foreløpig uten mål og mening foreløpig, kun egnet for såkalt rekreasjons- fornøyleskjøring. Med litt smidighet kunne den vært en isfiskeløype med 2-3 km avstikker til Isdalvatnet. Men Isdalen har visstnok kommunen overlatt til andre. I stedet skuslet de bort denne muligheten med prat og møter og atter prat.

Så ble det nyvalg og det ble lovt løyper gjennom alle grønne skoger og til gullforgylte fjellvann. Slik vant de valget, men når ordførerkjedet var i boks toet ordføreren sine hender, og i beste valgløftebruddstil overførte de nye makthaverne alt ansvar og myndighet til kommunens byråkrater ved å fjerne motorferdselnemda, den siste rest av demokratisk styring. Da skulle alt bli så meget bedre.

Det som skjedde var at alskens nye forskrifter med fartsgrenser og rasteforbud innførtes slik bare en eneveldig konge kan gjøre. Dispensasjoner skulle nå måles i meter og gangevne. Om en hadde en legeerklæring for en manglende fot måtte ny legeerklæring produseres i fall foten skulle vise seg gjenutvokst for en ny søknad, som om legene ikke har nok å gjøre.

Områder der attraktive fiskevann ble stengt begrunnet i en fjellrev eller to, en måse som skulle komme ut på våren og en snøugle noen hadde sett, men ingen visste når. Sånn kan vi fortsette i det vide og det brede. Den nye hytteregelen gav en viss forbedring der 2,5 km ble fjernet, men generelt har bruken av snøskuter aldri vært vanskeligere enn nå i Målselv. Nasjonalt vedtok politikerne sterkere lokalt styre. Noen kommuner var frempå og utnyttet muligheten gjennom et tydelig lederskap. Det kan vi se i Engerdal, Tydalen blant annet der politikerne kjente sin besøkestid, og kan vise til snart hundrevis av mil med skuterløyper så tilrettelagt at det er en fryd. Eller har det vært så som så, og de fleste har latt Statsforvalteren diktere denne forvaltningen.

Det blir da underlig å si at det bedrives politisk forvaltning. For meg ser det mer ut som administrativ blåkopi av Statsforvalterens direktiver, av en stortingsrepresentant kalt; «etter eget forgodtbefinnende» styring. Anerkjennelsen for skuterkulturen er fortsatt ikke tilstede. At politikerne trenger foreninger; som ei slags ildtang, for å ta i oss som vil kjøre skuter, vekker ikke den store entusiasmen.

Jeg med flere forventer en klar og tydelig anerkjennelse av det vi står for og hva det betyr for vår bolyst der snøskutern er et naturlig og nødvendig redskap for dagliglivet og friluftslivet her på bygdene, samt de som kommer hit for å oppleve nettopp det.

Publisert: søndag 9. januar 2022 kl. 19:39

Statsforvaltningens villfarelse om villmark, ATV-er og bygdefolk

– Når man hører hvordan denne barmarkskjøringen bagatelliseres av myndigheter som ellers er som «høken» på skuterkjøringen, og alle deres «føre var-prinsipp» som brukes for det det er verdt for å stanse skuterkjøring og skuterløyper, blir det vanskelig å ta de på alvor, skriver Torbjørn Fagermo.

Foto: Framtid i Nord (Illustrasjonsfoto)

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: onsdag 4. august 2021 kl. 14:46

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Det er gått et par uker siden artikkelen om reindriftas ATV-bruk i Dividalen både i Nye Troms og Nordlys. Det har tatt litt tid å fordøye statsforvaltningens merkelige forståelse av dette. Den forståelsen er ikke til å bli klok av, og det var vel heller ikke meningen, og de innehar også definisjonsmakten her?

Først fikk jeg en sterk følelse av hva som ligger i begrepet forskjellsbehandling, da jeg leste uttalelsene fra nasjonalparkforvalteren og SNO. De uttaler at dette ikke er problematisk på noen måte, og alt er i «skjønneste orden», så kjente jeg på en forargelse over det jeg oppfatter som en direkte ulikebehandling. Men mener de virkelig det de sier?

Hva er det vi snakker om? Jo, at det både midt i og utenfor den berømmelige villmarken «Øvre Dividal Nasjonalpark» som statsforvalteren og Troms Turlag med flere elsker å kalle det, opererer det sannsynligvis tilsammen flere hundretalls ATV-er i reindriftas tjeneste på barmark i sommersesongen. I dalstroka uttafjør og innafor bor bygdefolket som i myndighetenes øyne er den store stygge ulven. Paradoksalt nok blir de ATV-spor bufolk setter de skadelige, men sporene etter reindrifta ikke utgjør noe skadeverk, som de liker å kalle det.

Da blir snøskuternes skade på naturen oppå sneen som tiner hver vår komplett uforståelig opp mot det bøte- og straffenivå som i dag gjelder, samt den uforholdsmessigheten som ligger i dette. Når man hører hvordan denne barmarkskjøringen bagatelliseres av myndigheter som ellers er som «høken» på skuterkjøringen, og alle deres «føre var-prinsipp» som brukes for det det er verdt for å stanse skuterkjøring og skuterløyper, blir det vanskelig å ta de på alvor.

- Totalt bortkasta arbeid

Nå er samenes bruk en bruk jeg hverken har problemer med å anerkjenne eller akseptere som egentlig grei fordi; også den, er hevdvunnen gjennom alders og tids bruk. At det kan være «påheng» der, samt garnfiske, som er lite forenlig med varsomhetsprinsippet er en annen ting som faller inn under SNO sitt kontrollregime, er en diskusjon de behendig unngår i reportasjen, og til folk jeg kjenner, har beskrevet det som «vandrehistorier».

Eksempel på det er et til tider storstilt garnfiske på blant annet Lappskardvatnene som man kan spørre seg om blir foredlet til vakumpakket «fjellrøding» til det noen kaller «blodpriser» i blant

annet svenske ICA-butikker i Abisko? Dette er er nokså velkjent blant oss som følger litt med. Garnfisket på Lapps kardvatnene er videofilmert og rapportert til SNO, men SNO har valgt å snu det sveiseblinde øyet til her virker det som, og sier; «Vandrehistorier!». Ettersom statsminister Erna sier har vi tankefrihet, er min første tanke her: Selektiv «tjenesteforsømmelse», når det passer?

Således tør jeg hevde at vi har en skjeløyd forvaltning der det ene øyet følger bygdefolket på atv og snøskuter med helikopter og metermål i beltet i terrenget sommerstid, og i skuterløypene vinterstid, mens de for reindriftas del tar mørke solbriller på det andre så lenge det passer. Det er også å nevne den intense helikopterjakten i lav høyde på bruk av ATV under elgjakta som har forstyrret/ødelagt for mer som et jaktlag til deres store frustrasjon midt i et drev eller i en jaktsituasjon der hund var i los. Er dette noe vi skal finne oss i?

Nå har reindrifta vært motorisert i minst 30 år sommerstid, og avtrykket der er kanskje til å leve med med, med noen korrigeringer som nasjonalparkforvalteren sier. Noen spor er det kan være, og en påminnelse om å ferdes med varsomhet. Dette har ikke sjenert meg direkte eller opplevd kjøringen som utfordrende på mine turer i fjellheimen i den tid jeg har gått der — og tenker våre rettigheter er likeverdige, samt pliktene og hensynet likeså.

[Håper på nye løyper allerede neste år](#)

Så nevnes det myrer i reportasjen der det mange steder er lagt klopper for ATV-ene, akkurat som på Troms Turlag sine «rødmalte stier» der de snart strekker seg milevis innover med trykkimpregnerte klopper inn i den påståtte; jomfruelige «villmarka» i Indre Troms. Denne villmarka forekommer meg som et begrep skapt av den berømte nikkersadelen for å holde bygdefolket i sitt elitistiske jerngrep. En tvangstrøye tredd ned over hodet vårt for å befeste denne illusjonen med lover og enda strengere forskrifter som omskrives rett som det er for strengere og mer kontroll.

Sannheten er heller at områdene vi snakker om er, og har vært; en allmenning for reindriftssamer og bygdefolket i århundrer forvaltet til alles beste inntil «Fogden» overtok styringen. En statsforvaltning som sitter som en «sjuende far i huset» og overprøver lokaldemokratiets forsøk på styre seg selv. Med hederlige unntak har vi en og annen ordfører og politiker som setter seg opp mot en fordums øvrighet med et beundringsverdig mot. Mot den for meg udemokratiske overmakten til statsforvalterembetet, der de aller fleste lokalpolitikere kommer til kort og gir opp. Ære være de som våger og orker.

Så kan det se ut som statsforvaltningen bruker splitt og hersk fordi samenes rettigheter for tiden blir for utfordrende, og ikke stuerent å angripe i dag i påvente av nye lover og forskrifter. En ting er sikkert; De forskriftene og lovene vil komme kjenner jeg byråkratene rett; de gir seg aldri. Myndighetene tenker vel at å føre kamp på to fronter samtidig neppe er lurt, slik en stor strateg for noen år siden smertelig fikk erfare.

Men det kan være at når bygdene er fraflyttet, fylt med rovdyr som ikke har en eneste sau å forsyne seg av lenger, og det siste gårdsbruket er lagt ned i dalene for villmarkens ro, så skal muligens samene på ny fornorskes og økologiseres slik vi bygdefolk har vært utsatt for de siste 50 år; Å drive en reindrift tilbake til sine røtter, og til fots, i god gammeldags nikkersånd, og samtidig være forvert for norsk villmarksforvaltning.

Til sist er det å si at vi har vårt politiske system å takke for denne utviklingen, som de med åpne øyne har akseptert på vei mot; Et konserveringssamfunn når det passer, og for eksempel enorme vindmølleparker for symbolpolitikk og illusoriske co-kvoter når det passer. De modige politikere som har protestert mot dette har dessverre ikke blitt hørt.

Tafattheten og korrektheten har rådd, mens embetsverket har høstet fruktene av det de har sådd. Er planen at bygdene og utkantene som bygde landet nå skal tømmes for folk, dal for dal, og bygd for bygd? Skal vi ha en ytterligere sentralisering og urbanisering av Nord-Norge med offentlige arbeidsplasser som ikke har den minste rot i den kultur og verdiskaping Norge ble tuftet på — finansiert av den enn så lenge åpne oljekranen?

Publisert: onsdag 4. august 2021 kl. 14:41

[Meninger](#) →

Politikerne overstyres

– Statsforvalteren har her vridd og vrent på lover og forskrifter; formet av byråkrater for byråkraters bruk, slik at en må ha en master i jus for å skjønne bæra av dette, skriver Torbjørn Fagermo. **Foto:** Silje Nilsen

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: mandag 21. juni 2021 kl. 18:13

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Den 21.5.2021 hadde Statsforvalteren det klart, og hadde malt skriften på veggen til Målselv kommune atter en gang. En tolv siders detaljstyring av Målselv kommune i nye retningslinjer for motorferdsel i kommunen. Om det er et bestillingsverk eller annet slags verk er ikke godt å si, men et mesterverk er det ikke. Det ser heller ut som et forsøk på å skape en overdreven illusjon; om at områdene i Indre Troms det her gjelder, er uberørt villmark.

Siden bureisingene på slutten av 1700-tallet har dette vært en anerkjent allmenning for folket i dalstrøkene her. De viser til dyrearter som er innført her som et slags eksperiment for at Statsforvaltningens miljøavdeling og Statskogs SNO skal forsvare sin jobbportefølje. Å sette ut fjellrev i et område der ørna dreper et tragisk antall reinkalver hver vår også gjør fjellrevvalpene til samme lette bytte.

Det motvillige Senterpartiet i Målselv

Dessuten å, i tillegg, vise til diverse hi som det finnes mer enn nok av i fylket, blir også spekulativt. Jerv og bjørn som det finnes mange flere enn skal være, gjør hvert år stor skade både på rein og bufe, noe som også er med på å avvikle landbruket vårt. Så er det fuglene snøscooterne hevdes å true, de opptrer ikke i lendet før lenge etter at scootersesongen er over. I mine øyne er dette ren svada, og reindrifta brukes som selektiv argumentasjon mot eventuell scootertrafikk. Hvorfor fungerer det stort sett helt problemfritt i Finnmark, Finland og Sverige blir da en gåte for meg. Igjen må jeg ta i bruk ord som; Vikarierende argumenter og krisemaksimering. Så kan man spørre seg hva man er vitne til, og ikke minst hva motivasjonen kan være. For her er det rom for mye spekulasjon.

Statsforvalteren har her vridd og vrent på lover og forskrifter; formet av byråkrater for byråkraters bruk, slik at en må ha en master i jus for å skjønne bæra av dette. Jeg skjønner i hvertfall at det oser motvilje mot bruken av snøscooter i det som en gang var villmark. Det legges føringer for et regelverk får enhver som tenker seg til fjells med en snøscooter til å føle seg alt annet enn velkommen til det. Hvordan har vi havnet i en situasjon der kommunepolitikere fortviler, og peker på statlig byråkratisk detaljinnblanding i det som skulle være enkle plan- og arealsaker, og især scootersaken? Dette gjør det vanskelig å være politiker når en blir tviholdt i ørene på den måten. Et sentralt begrep i dette er kunnskapsforvaltning. Forvaltning basert på kvalifiserte fagfolk sine råd og utredninger for politikernes beslutningsgrunnlag.

Det er vel og bra, men når dette beslutningsgrunnlaget går over fra å være et råd til nærmest diktat har noe gått alvorlig feil. Når fagkunnskap sauses sammen med prokuratiske lover/forskrifter setter det politikerne i et nærmest umulig dilemma. For det er jo skjønn basert på kunnskap som skal gjelde. Men der det utøves skjønn er det alltid rom for flere alternativ. Da er det faktorer som personlige holdninger spiller inn, eller påtrykk fra diverse sterke interesseorganisasjoner farger forvaltningen uten at det blir transparent.

[Vil oppheve nattestenging av skuterløyper og opprette områder for frikjøring for ungdom](#)

Påvirkningen blir da en avgjørende faktor hvordan en sak kommer ut. Det skal ikke mye fantasi til for å skjønne at jo større trykket er, eller jo sterkere et miljø farges av et grunnsyn, kan det gi en favoriserende vinkling på et etterspurt beslutningsgrunnlag. Det henger vel sammen med politikeres streben etter å ha ryggen fri for ansvar at de benytter seg av kunnskapsforvaltningen nå de tar sine avgjørelser, for deretter å ha noe å peke på om det går galt. I denne hestehandelen vet byråkratiet å ta seg klekkelig betalt, og her i dette tilfellet svinaktig overbetalt. På kaia står handlingslammete kommunestyre med de smuler Statsforvalteren deler ut med hard hand.

For denne saken synes virkelig å blitt en prestisjesak for Statsforvalteren med mange jern i ilden. Politikerne har da fått som fortjent, og tilbake sitter bygdefolket i en frustrerende avmakt. En av de store statsviterne i Norge, Stein Rokkan, pekte i sin tid på sentrum periferi konflikten. Der bruker han begrep som «numerisk makt», dvs. kjøttvekta, og den korporative innflytelse der som han sier «det er ressursene som rår». Her har bygdefolket begge maktbegrepene mot seg.

Det er tidligere påpekt et samrøre mellom Statsforvalteren, DNT og Statskog som tilsammen rår over ressurser ingen mindre kommune kan matche. Senest i fjor sommer da representanter for Statsforvalteren og styre i nasjonalparken bedrev hyttehopping med helikopter i den aller helligste nasjonalparkområdet med mulig rødvin og biffer i bagasjen for styremøte eller hva det var. SNO under sine oppsynsturer brukte turlagshyttene i Dærta som base. Vi har også sett hvordan Troms Turlag får VIP-behandling på sine dispensasjonssøknader for den svært så omfattende logistikken de behøver for å opprettholde det hotellignende servicenivået på sine hytter, også i selveste nasjonalparken. SNO/Statskog har i sin agenda for verneplaner og utvidelse av Øvre Dividal Nasjonalpark brukt hi- og rovdyr-registreringer for argumentasjonen mot scooterløyper.

Har fremmet 32 forslag om endringer av motorferdselloven: – Dagens regelverk virker i praksis mot sin hensikt

Registreringer som er umulig å ettergå ettersom de er strengt hemmelige. Videre er reindriften også et godt alibi for verneprosessen. Det skal ikke mye fantasi til å skjønne at det kanskje handler om innflytelse og økte oppgaver for statsadministrasjonens allerede over- eller velfylte stab. Jeg vil hardnakket hevde at dette er en skjult agenda for den nye Treriksrøysa Nasjonalpark som synes planlagt til Altevatn finansiert av norske skattebetalere som neppe har bedt om dette. Det minner så til de grader om et dårlig planlagt kupp av Olsenbanden at man ikke vet om man skal le eller gråte.

Det er så timet og tilrettelagt at det er bare for kommunene å svelge agnet rått og fort, og stort sett blir tilskuere og tilretteleggere for statlig byråkratisk overstyring. Vi ser de samme trekk i miljø- og energipolitikk forøvrig der blant annet argumentene for de såkalt «grønne strømkablene» til EU-kontinentet produseres på løpende bånd. Vi trenger at politikerne igjen blir ledestjerner for sitt folk, i stedet for å være administratorer og tjenere for embetsverket.

Publisert: mandag 21. juni 2021 kl. 18:09

[Meninger](#) →

Det motvillige Senterpartiet i Målselv

RÅDOGVERE: - Det synes svært betenkelig når Målselv kommune overser sine egne og gjør Troms Turlag til sin favoriserte rådgiver i denne saken, skriver Torbjørn Fagermo. Foto: Lise Åserud, NTB **Foto:** Åserud, Lise

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: tirsdag 8. juni 2021 kl. 10:45

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Er Målselv Senterparti det lyttende parti Trygve Slagsvold Vedum promoterer for tiden? Det var med forhåpning og en en følelse av å bli hørt da vi møtte ordføreren i Målselv på Bardufosstun den 25. mars i år. Møtet gikk vel greit, og vi fikk skissert planer videre for løypenett og tilrettelegging. Under møtet fremsatte vi en del innspill som vi håpte ville bli lyttet til.

Etter at møtet ble presentert i avisene som var tilstede ble det fremstilt som vi var svært fornøyde. Det medførte ikke riktighet, og et motskriv ble lagt ut på gruppas side og i Nye Troms. Ettersom tida har gått har interessen fra ordførerens side stilnet, og vi får en følelse av å være tilbake på sidelinja igjen. Det er også underlig at det i dispensasjonssaker flere ganger fremkommer at statsforvalteren ikke vil blande seg inn i avgjørelser fattet i Målselv kommune, og Målselv kommune ved ordfører og PNU viser til statsforvalterens strenge regime.

Det pekes på hverandre uten at man helt forstår hvem som bestemmer hva. Det kan kalles dobbeltkommunikasjon. Målselv Senterparti hadde en klar profil før valget på en liberaliserende skuterforvaltning, men det var jo det motsatte som skjedde etter valget i 2019. Etter siste kommunevalg ble Motorferdselnemda lagt ned, og kommunen fikk da et firkantet og lite brukervennlig forvaltningsregime som førte til rabalderet som oppstod i fjor.

Når et medlem i PNU står offentlig og sier at han må holde seg for nesen for innkomne legeerklæringer og med det nærmest anklager legestanden for falskneri, er det fristende å spørre om

legerklæringen helst skulle vært parfymert ettersom nesen til vedkommende tok anstøt. Vi i gruppa som møtte ordføreren fører oss ført bak lyset slik det nå ser ut for et forsøk på brannsløkking for opprøret mot det nye forvaltningsregimet.

Troms Turlag synes å ha blitt tildelt en rolle som hovedpremissleverandør for skuterløypene i Målselv, selv om de i svært liten grad representerer bygdefolket her. I angjeldende område Dærtå og Rosta har til sammen 900 overnattinger i vinterhalvåret fordelt på fem hytter sier det seg selv at de ikke er noe stor aktør. Beleggsprosenten er kanskje på fire-fem og utgjør godt i underkant av én person pr døgn pr hytte ifølge overnattingstall fra 2018.

Det blir nesten som å vinne i lotto å møte på en skigåer der skuterløypene møter skiløypene. De har med det fått etablert no-go soner for snøskuterløypene der deres «rødmalte steiner» markerer deres områder. Nestleder PNU uttalte om en mulig trase gjennom Isdalen at det var turløype der, så det kom nok ikke på tale. Majoriteten som bruker den delen av fjellheimen og hyttene der har stort innslag av folk fra utland og urbane strøk, dertil i mindre grad innslag av bygdefolket.

Dersom Troms Turlag gis en så tung og uforholdsmessig innflytelse føles det ikke rettferdig på noen måte. Det er kun snakk om noen få krysningspunkter det skal godt gjøres at turlagsfolk og skutere møtes. Det argumenteres med at det er villmark i angjeldende område. Dessverre er det i dag en ren illusjon.

Det høye servicenivået Troms Turlag har på sine hytter krever en enorm logistikk med bandvogner, skuter og helikopter i tillegg til sine vandrere, som snart har milevis med trykkimpregnerte planker å gå på etter de rødmerkede løyper. Så har vi SNO som vi har erfart har disse hyttene base for sin oppsynsvirksomhet også inne i nasjonalparken samt også bidrar i denne logistikken.

Utover det har vi reindrifta som nå er fullmotorisert vinter, vår og sommer og høst. I sum blir det svært søkt å kalle dette villmark som heller må betegnes som et godt brukt område, eller allmenning om man vil. Legger en til fire-fem hyttebyer med ukjent antall hytter, og mange av dem til nedfalls som i Dolpen i Reiersdalen, blir ordet Villmark enda mer ubegripelig.

Bygdefolket — som tilskuere nederst på stigen fremdeles. Det synes svært betenkelig når Målselv kommune overser sine egne og gjør Troms Turlag til sin favoriserte rådgiver i denne saken, og anskueliggjør sitt eget folks behov og ønsker som underordnet. Det er en forstemmende favorisering slik det ser ut. Vi er ikke ute etter å ha fritt frem i fjellheimen og utmarka vår, men vi arbeider for å komme oss til fjells og fiskevann på en praktisk, enkel og grei måte.

Bruk er det beste vern, og jeg tror ikke naturen i indre Troms forringes særlig av at noen snøskutere sliter på snøen som tiner bort mot sommeren hvert år. Vi kan også forsikre ordfører om at engasjementet og viljen for å bli respektert for hvem vi er; fremdeles og absolutt er levende tilstede.

Vi ønsker ikke å være byråkratmat og jobbgrunnlag for diverse oppsyn, byråkrater og kontrollører. Vi tenker at gjennom prinsippet ansvar under frihet er vi langt på vei i stand til kulturbygging som ivaretar hensynet til naturmangfold og øvrige brukere på en helt forsvarlig og god måte.

Publisert: mandag 7. juni 2021 kl. 19:50

[Meninger](#) →

Statsbyråkratiet setter lokaldemokratiet «sjakk matt»

– I dag er det blitt sånn at en kamel går glattere gjennom det berømte nåløyet enn at for eksempel Målselv og Bardu får etablere folkets etterlengtede skuterløyper, skriver Torbjørn Fagermo. **Foto:** Tore Skadal

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: mandag 13. september 2021 kl. 20:58

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

«Statsforvalter min venn, kan du låne mæ litt av di ti? Æ vil du ska høre denne melodi. Den e enkel i si form».

I innlegg etter innlegg har jeg forsøkt å få svar på helt enkle spørsmål som folk på bygdene er særdeles opptatt av, nemlig motorferdselloven og praksisen av den. Men statsforvalter sitter stille og nekter svare, de bare ler da de vet at «folket» kan syte og klage så mye de vil uten at de kan gjøre noe... «All makt hos oss».

I dag er det blitt sånn at en kamel går glattere gjennom det berømte nåløyet enn at for eksempel Målselv og Bardu får etablere folkets etterlengtede skuterløyper. Dispensasjoner etter §5b likeens. Området Leirvatnet, Nilsvatnet, Rødtjønna og Gassavagge er blitt no-go-soner for skuterløyper begrunnet med sjeldne måser, ugler, fjellrev som er utsatt, og hemmelige arts-registreringer som ikke er mulig å ettergå. Fugler som kommer og hekker lenge etter at skutersesongen er over.

Statsforvalteren kan dra til Svalbard, der springer fjellreven rundt i bebyggelsen som en annen lauskatt. På tross av at snøscooterne kjører på kryss og tvers der. Ingen seriøs forskning finnes på fastlandet som de kan støtte seg på — igjen er det kun «føre var» som brukes/misbrukes og som lukker øynene til de faktiske forhold for eksempel på Svalbard.

[Statsforvaltningens villfarelse om villmark, ATV-er og bygdefolk](#)

Troms Turlag har også kommunisert no-go-soner i området både Nilsvatnet/Gassavagge, Isdalen samt rundt Rostadhyttene. De har med det effektivt blokkert en praktisk og fra gammelt av brukt trase fra Signaldalen og Tamokdalen til blant annet Moskavatnet gjennom Isdalen. I den tiden jeg kjørte der så jeg aldri et skispor der, og for meg så bruker de i tillegg reindriften som alibi for sin Bastionstrategi.

Statsbyråkratiet setter lokaldemokratiet i «sjakk matt», avmakt og forlegenhet. Hvor forsvant demokratiet når én enkelt byråkrat hos statsforvalter kan overkjøre Stortingets vilje, og kommunens vedtak — bare basert på sin egen synsing? Statsforvalter står i praksis fritt til å tolke loven og vedta sånn det passer, kan alltid bruke «føre var». Man må anke deres vedtak langt opp i systemet for å få endret ett vedtak, noe få kommuner eller private har krefter til. Og som tar månedsvis.

Det er da også et merkelig paradoks, for ikke å si; Et latterlig sådant, at trafikken og logistikken til Cievse og Lappskardet der svensk reindrift har nærmere ca 150 gjeterhytter midt inne i turistforeningens og statsforvalterens villmark ikke på noen som helst måte er problematisert av statsbyråkratene, ei heller det storstilte garnfisket som er dokumentert på video på Lappskardet, men som SNO avfeier som vandrehistorier.

Nå er så legger til at denne trafikken med rundt regnet 200 atv-er, det er jo lite åpenhet på dette, på barmark i den mest sårbare perioden for naturmangfoldet, sommeren, blir jeg provosert. Når vinteren kommer, og vi bygdefolket vil ta en tur med skuter til et kjært fiskevann på snøen som tiner når sommeren kommer, blir nærmest ansett som miljøkriminelle av den grunn. Bak dette ligger et overambisiøst vernehysteri.

[Det motvillige Senterpartiet i Målselv](#)

Gunnar Kvaal, rådgiver i Balsfjord, sier noe sånt som at i et innlegg i «Nordnorsk debatt» at mye av grunnen til all verningen her i nord skjer fordi det er mye billigere; og arealeffektivt; Å frede her i nord, selv om naturmangfoldet er mye mer bevaringsverdig i sør, men vil møte motstand som fort blir for dyrt og upopulært for «kjøttvekta» i sør. Vi i nord ofres for den praksisen.

Da brukes alle de argumenter som statsbyråkratene kanskje kunne brukt når reindriftas atv-er filer opp og ned til Lappskardet og Cievse i Dividalsområdet. Og kanskje gjør de ikke så stor skade når alt kommer til alt?

Det samme gjelder logistikken for det hotellignende servicenivået turlaget har på sine hytter i og rundt nasjonalparken; samt en hyperaktiv oppsynstjeneste ved SNO jeg gjerne ville sett kostnaden for vurdert mot samfunnsnyttien.

Gjennomgangsmelodien her ute på landet er frustrasjon og forbitrelse over en maktarroganse vi stadig stanger hodet i veggen mot; og den alminnelige rettsoppfatning utfordres kraftig!

Publisert: mandag 13. september 2021 kl. 20:57

Statsbyråkratiet setter lokaldemokratiet «sjakk matt»

– I dag er det blitt sånn at en kamel går glattere gjennom det berømte nåløyet enn at for eksempel Målselv og Bardu får etablere folkets etterlengtede skuterløyper, skriver Torbjørn Fagermo. **Foto:** Tore Skadal

Torbjørn Fagermo, Tamokdalen

Oppdatert: mandag 13. september 2021 kl. 20:58

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

«Statsforvalter min venn, kan du låne mæ litt av di ti? Æ vil du ska høre denne melodi. Den e enkel i si form».

I innlegg etter innlegg har jeg forsøkt å få svar på helt enkle spørsmål som folk på bygdene er særdeles opptatt av, nemlig motorferdselloven og praksisen av den. Men statsforvalter sitter stille og nekter svare, de bare ler da de vet at «folket» kan syte og klage så mye de vil uten at de kan gjøre noe... «All makt hos oss».

I dag er det blitt sånn at en kamel går glattere gjennom det berømte nåløyet enn at for eksempel Målselv og Bardu får etablere folkets etterlengtede skuterløyper. Dispensasjoner etter §5b likeens. Området Leirvatnet, Nilsvatnet, Rødtjønna og Gassavagge er blitt no-go-soner for skuterløyper begrunnet med sjeldne måser, ugler, fjellrev som er utsatt, og hemmelige arts-registreringer som ikke er mulig å ettergå. Fugler som kommer og hekker lenge etter at skutersesongen er over.

Statsforvalteren kan dra til Svalbard, der springer fjellreven rundt i bebyggelsen som en annen lauskatt. På tross av at snøscooterne kjører på kryss og tvers der. Ingen seriøs forskning finnes på fastlandet som de kan støtte seg på — igjen er det kun «føre var» som brukes/misbrukes og som lukker øynene til de faktiske forhold for eksempel på Svalbard.

[Statsforvaltningens villfarelse om villmark, ATV-er og bygdefolk](#)

Troms Turlag har også kommunisert no-go-soner i området både Nilsvatnet/Gassavagge, Isdalen samt rundt Rostadhyttene. De har med det effektivt blokkert en praktisk og fra gammelt av brukt trase fra Signaldalen og Tamokdalen til blant annet Moskavatnet gjennom Isdalen. I den tiden jeg kjørte der så jeg aldri et skispor der, og for meg så bruker de i tillegg reindriften som alibi for sin Bastionstrategi.

Statsbyråkratiet setter lokaldemokratiet i «sjakk matt», avmakt og forlegenhet. Hvor forsvant demokratiet når én enkelt byråkrat hos statsforvalter kan overkjøre Stortingets vilje, og kommunens vedtak — bare basert på sin egen synsing? Statsforvalter står i praksis fritt til å tolke loven og vedta sånn det passer, kan alltid bruke «føre var». Man må anke deres vedtak langt opp i systemet for å få endret ett vedtak, noe få kommuner eller private har krefter til. Og som tar månedsvis.

Det er da også et merkelig paradoks, for ikke å si; Et latterlig sådant, at trafikken og logistikken til Cievse og Lappskardet der svensk reindrift har nærmere ca 150 gjeterhytter midt inne i turistforeningens og statsforvalterens villmark ikke på noen som helst måte er problematisert av statsbyråkratene, ei heller det storstilte garnfisket som er dokumentert på video på Lappskardet, men som SNO avfeier som vandrehistorier.

Nå er så legger til at denne trafikken med rundt regnet 200 atv-er, det er jo lite åpenhet på dette, på barmark i den mest sårbare perioden for naturmangfoldet, sommeren, blir jeg provosert. Når vinteren kommer, og vi bygdefolket vil ta en tur med skuter til et kjært fiskevann på snøen som tiner når sommeren kommer, blir nærmest ansett som miljøkriminelle av den grunn. Bak dette ligger et overambisiøst vernehysteri.

[Det motvillige Senterpartiet i Målselv](#)

Gunnar Kvaal, rådgiver i Balsfjord, sier noe sånt som at i et innlegg i «Nordnorsk debatt» at mye av grunnen til all verningen her i nord skjer fordi det er mye billigere; og arealeffektivt; Å frede her i nord, selv om naturmangfoldet er mye mer bevaringsverdig i sør, men vil møte motstand som fort blir for dyrt og upopulært for «kjøttvekta» i sør. Vi i nord ofres for den praksisen.

Da brukes alle de argumenter som statsbyråkratene kanskje kunne brukt når reindriftas atv-er filer opp og ned til Lappskardet og Cievse i Dividalsområdet. Og kanskje gjør de ikke så stor skade når alt kommer til alt?

Det samme gjelder logistikken for det hotellignende servicenivået turlaget har på sine hytter i og rundt nasjonalparken; samt en hyperaktiv oppsynstjeneste ved SNO jeg gjerne ville sett kostnaden for vurdert mot samfunnsnyten.

Gjennomgangsmelodien her ute på landet er frustrasjon og forbitrelse over en maktarroganse vi stadig stanger hodet i veggene mot; og den alminnelige rettsoppfatning utfordres kraftig!

Publisert: mandag 13. september 2021 kl. 20:57

Vil oppheve nattestenging av skuterløyper og opprette områder for frikjøring for ungdom

Etter møte med Målselv-ordfører Bengt-Magne Luneng for litt under to måneder siden, om det mange mener er et altfor strengt regelverk knyttet til skuterferdsel, har Facebook-gruppen «Motorferdsel- og nyttekjøring» kommet med en høringsuttalelse som de har sendt til kommunen.

Fra da Målselv-ordfører Bengt-Magne Luneng (midten) var i møte med blant annet Torbjørn Fagermo (t.v.) og Odd Thomassen i mars i år. **Foto:** Stein Wilhelmsen

Lars Olav Rege

Oppdatert: søndag 16. mai 2021 kl. 21:28

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Forkjemper for skuterferdsel, Torbjørn Fagermo, forteller til Folkebladet søndag at de lørdag denne helga sendte av gårde elleve innspill til kommunen, som de håper vil bli tatt til følge.

Høringsuttalelsen kommer etter at flere skutereiere stilte opp på et møte med Målselv-ordfører Beng-Magne Luneng i slutten av mars i år, og er en liste med konkrete punkter de mener kommunen må ta stilling til.

Det første punktet i høringsuttalelsen omhandler nattestenging av løypene. I dag er det slik at skuterløypene er stengt imellom 23.00 og 06.00, og dette ønsker man at skal oppheves.

Stor frustrasjon blant skuterfolket: – Loven er overmoden for revidering

– Gruppen ser ingen logiske grunner til natteforbudet. Om våren er det best å kjøre når det er skaresnø, og da må man kjøre når ikke sola står på. I forhold til støy fra skuterne, kan man sette opp støysoner i områder med mye hus og folk. Ellers hører man ikke skuterne noe særlig på avstand – på over hundre meter hører man kun en svak «brumming», påstår han.

Frikjøring for ungdommer

Noe annet de ønsker å nå fram med, er å etablere områder for frikjøring for ungdom på egnede områder.

– Hvorfor ikke? spør Fagermo, og fortsetter.

– Det finnes mange områder som sikkert kan brukes til det. Ungdommen burde få tilegnet noen områder de kan leke seg på. Så er det sikkert noen som kommer til å si at dette kommer til å bli ressurskrevende og vanskelig å få til fordi ungdommene må kurses opp og så videre, men jeg mener det ikke er noe bedre å holde regelverket så strengt som det er nå. Før motorferdselloven i det hele tatt kom, husker jeg at ting fungerte helt fint. Det er en tung bevegelse av snøskuterentusiaster som er på vei, og dette må tas hensyn til, mener han.

Har fremmet 32 forslag om endringer av motorferdselloven: – Dagens regelverk virker i praksis mot sin hensikt

Stort engasjement

Facebook-gruppa som ønsker endring i motorferdselloven, er snart oppe i 2.200 medlemmer, og Fagermo forteller om engasjementet.

– Vi opprettet gruppa for ett år siden, og vi så raskt hvor stor frustrasjonen var i befolkninga. Det skinner igjennom en motvillighet til bruken av snøskuter i landet, og det synes vi er synd. Grunnen til at vi ønsker endring i motorferdselloven, er ikke fordi vi ønsker tut og kjøp-opplegg, men fordi vi vil at det skal gjøres plass til alle. Slik loven er nå, er det Statsforvalteren som sitter og sier «ja» og «nei» til ting, og vi ønsker at hver enkelt kommune skal ha mer innflytelse. Vi må ikke regulere oss ihjel – sunn fornuft må da ennå leve hos folk.

På spørsmål om han har forhåpninger til om innspillene vil få noe innvirkning, svarer han:

– Vi er vant til å bli skuffet, men jeg mener at signalene fra befolkningen, fra fylkesråd og politikere aldri før har vært så tydelige som de er nå. Det er ting på gang politisk, og den endelige løsninga ligger i en revisjon av motorferdselloven, avslutter han.

Forslagene fra høringsuttalelsen:

1. Nattestenging av løyper 23.00-06.00 må oppheves ettersom det f.eks om våren er best å kjøre skaresnø bl.a. Gruppen ser ingen logiske grunner til natteforbudet. Der må andre lover kunne brukes når hensynet til ro/stillhet brytes med direkte ansvarliggjøring f.eks.

2. Rasteforbud langs løyper og ulogiske løypevalg må fjernes ,og innspill fra brukere der løyper ikke er lagt opp hensiktsmessig bli hørt.

3. Det må kunne kjøres 300 meter ut fra løype for camp for sikkerhet og praktisk tilrettelegging.

4. Det etableres områder for frikjøring for ungdom på egnede områder.

5. 2-km skjemaet for dispensasjoner etter §5b fjernes. Bestemmelsen om to turmål og antall turer etter §5b fjernes. Dvs. at kjørebok lenger ikke skal gjelde.

6. Det må være lov å kjøre uten dispensasjon der det på bar mark kjøres etter etablert vei med bil. Forøvrig en generell dispensasjon for hytteeiere etter naturlig trase.

7. Det etableres løype fra eksisterende løype i Reiersdalen gjennom Isdalen via Isdalsvannet til Moskaløypa. En løype som tradisjonelt var i bruk før motorferdselloven kom.

8. Løype fra Diviåsen opp Benelvdalen for adkomst til Høgskardet og Lappskardet som alternativ til løypa opp Høgskardet. Også en løype som tradisjonelt var i bruk før motorferdselloven kom.

9. Gjenåpning av løypen Moska-Leirvatnet-Nilsvatnet-Rødtjønna og over Gassavagge til Aslak for kjøring på disp etter §5b, eller det etableres permanent løypestrase der.

10. Løypestenging: Løypene åpnes og stenges etter forholdene, ikke etter bestemte datoer. Det må kunne kjøres fra snødekt mark er etablert til snøen er tint/borte.

11. Takvatnløype- der må det legges til rette for parkeringsmuligheter på hensiktsmessig måte.

Publisert: søndag 16. mai 2021 kl. 21:28

Stor frustrasjon blant skuterfolket: – Loven er overmoden for revidering

Mange skutereiere opplever det de mener er et altfor rigid regelverk som et stort hinder for å kunne ferdes ute i naturen med snøskuter.

skutermøte: Ordfører Bengt-Magne Luneng (midten) i prat med Torbjørn Fagermo (t.v.) og Odd Thomassen etter møtet torsdag kveld. Alle foto: Stein Wilhelmsen

Oppdatert: fredag 26. mars 2021 kl. 17:40

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Et drøye titalls personer hadde funnet veien til Bardufosstun torsdag kveld der de rådende regler for bruk av skuter i naturen var hovedtemaet.

Et av momentene som har skapt problemer i spørsmålet om skuterdispensasjon eller ikke er den såkalte to-kilometers-regelen. Det er et tilleggsskjema på lege-erklæringa som skal følge dispensasjonssøknaden fra skuterkjøreren der lege bekrefter at søker ikke er i stand til å gå så langt som to kilometer på ski.

Strengt regelverk er problemet

– Dette er nok en av grunnene til at vi i kveld møtte ordfører Luneng, sa skutereier Torbjørn Fagermo til Folkebladet torsdag kveld. Fagermo mener at dette er en av mange grunner til at antallet søknader om dispensasjon har sunket fra over åtte hundre til nå rundt to hundre. Han tror at mange rett og slett ikke tror det nytter å søke om dispensasjon blant annet begrunnet med to-kilometersregelen.

– Problemene for oss skuterkjørere er først og fremst det strenge regelverket, og at vi er henvist til noen få løyper vi kan bruke. Løypenettet er ikke stort i kommunen, og for oss som ønsker å bruke skuter er vilkårene kraftig innstrammet de siste 20 årene. Dette er noe som etterhvert har kraftig provosert mange skutereiere som i dag opplever at for eksempel muligheten til å fiske i vannene er veldig innskjerpet.

– Se til Sverige i denne saken

– Hvis vi ser over til Sverige så kan skuterfolket kjøre hvor de vil, mens myndighetene hos oss stadig kommer med nye forbud.

Odd Thomassen sier til Folkebladet at dagens store utfordring for skuterfolket er motorferdselsloven med sine forskrifter.

– Denne har ikke vært revidert siden den ble etablert på slutten av 70-tallet. Dette er et regelverk som ikke er tilpasset nord-norske forhold, men skrevet av lovmakere og jurister i Oslo. Disse har ikke hatt forståelse for det som skjer på friluftssida ute i periferien i Norge. Det betyr at motorferdselsloven ikke har fanget opp det faktum at noen driver friluftsliv med motoriserte kjøretøy. Nå har vi heldigvis kommet så langt at noen partier på Stortinget har konkludert med at dagens motorferdselslov er moden for å bli revidert.

– Det er helt klart at hvis Arbeiderpartiet kommer på gli i denne saka vil det bli et flertall i Stortinget for en revidering av loven.

Dagens motorferdselslov er en forbudslov. Du skal ikke, du må ikke, det er en pekefinger hele veien - det til tross for at det står kan og bør i loven.

Torbjørn Fagermo kommer inn i diskusjonen igjen og påpeker at det er et veldig firkantet byråkrati hos statsforvalteren som synes å føre en slags kulturkrig mot friluftsfolket ute på bygda.

– Vi som ønsker å være ute i naturen og også bruke skuter rammes av alle disse påfunnene som dukker opp, og hos mange av oss er frustrasjonen ganske stor.

[Legger frem nytt skuter-forslag i dag: – Handler ikke om å endre loven, men å flytte ansvaret](#)

Interkommunal skuterløype

Under torsdagskveldens møte kom ordfører Bengt-Magne Luneng også inn på planene om ei felles skuterløype gjennom flere av kommunene i Midt-Troms.

– Målselv kommune har jo nå blitt enig med Balsfjord med tilknytning i Tamokdalen til deres løype, og Storfjord har nå sagt at de ønsker arbeidet med å lage ei skuterløype med tilknytning til løypenettet i Målselv. Vi har jo allerede vår løype til kommunegrensa i Storfjord, så fra vår side er dette klart. Og på sikt ønsker vi også ei tilknytning til skuterløyper i Sørreisa og Senja kommune.

[«Et vendepunkt i snøskuterpolitikken nærmer seg»](#)

KLARE MEMNINGER: Odd Thomassen hadde ,mange klare meninger om dagens håndtering om lovforskriftenne for skuterkjøring.

FIRE TIMER LANGT MØTE: Måselvordføreren ledet det fire timer lange møtet torsdag kveld.

Publisert: fredag 26. mars 2021 kl. 14:45 Oppdatert: fredag 26. mars 2021 kl. 17:40

Klangen som forsvann

Med øks og svans ble våre bygder til
Rydningfolk som ryddet seg et bruk
De bygde kulturarv som skulle til
Med omhu de daler vi tok i bruk

I botnen låg kunnskap og pasjon
Folks arbeid belønnet med vekst
Generasjon etter generasjon
Mødres og fedres ømme omsorg til vekst

Nye tider, krav og regler kom
De som bygdefolk skulle bli
Lær deg papirarbeid til byen kom!
De skulle omvendes nå til byfolk bli

De flittige som før så det likt
De måtte til byen får å få det likt
Av byråkraten var de heller ikke likt
På bygda måtte de kjenne på slikt

Vi ble et folk nerst ved et bord uten rot
For korrekthetens ord som kom ut av knot

Det snakkes om bolyst men nå uten rot
For bygdefolke utstår ikke byråkratens knot

Klangen som var djupere enn ord
De som med møye ryddet seg jord
For sine kjæreste å dekke sitt bord
Med avlet mat fra vår hellige jord

Vi kan ikke kjenne oss ikke igjen
På veien mot byen ble hvem vi er igjen
Vi glemmer hva vi er vi som ble igjen
Hvordan vi lever vi som er igjen ?

Klare meninger ble til utvalg og komiteer
Lure jurister fikk mer enn en lov frem
De som før hadde sine klare meninger
De måtte nå styre der en lov ble til fem

Kjøttmakta trygt over pengene rår
De får vedtatt en bane til 1 milliard
Men ups, det ble visst en 10 milliard
Kjøttvekta vet å sko sine kår